

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
KATEDRA BIOTECHNICKÝCH ÚPRAV KRAJINY

Česká zemědělská univerzita v Praze

**Fakulta životního
prostředí**

**Monitoring návštěvnosti Národního parku
České Švýcarsko**

**Monitoring of visitors in the National Park
Czech Switzerland**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí práce: Ing. Kamila Svobodová, Ph.D.

Bakalant: Josef Janura

2015

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra biotechnických úprav krajiny

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Josef Janura

Územní technická a správní služba

Název práce

Monitoring návštěvnosti národního parku České Švýcarsko

Název anglicky

Monitoring of visitors in the National Park Czech Switzerland

---

Cíle práce

Popis zájmového území a vyhodnocení jeho současného stavu na základě dostupných podkladů. Zmapování návštěvnosti Národního parku České Švýcarsko v hlavní turistické sezóně za použití kvantitativního sociologického výzkumu. Cílem práce je pomocí metody dotazníkového šetření zjistit socio-demografické charakteristiky návštěvníků této lokality a důvody jejich návštěvy. Zejména jaká je motivace jejich návštěvy a jaké jsou preference při výběru trasování jejich cesty národním parkem. V závěru práce budou zpracovány výsledky výzkumu a zjištění faktorů ovlivňujících návštěvnost v tomto NP.

Metodika

Bakalářská práce bude mít charakter studie. Autor provede rešerši dostupných a inspirativních pramenů k zadanému tématu. Následně teoreticky zpracuje charakteristiku zájmového území a popíše metody sběru a analýzy dat a stav řešené problematiky. V praktické části bakalářské práce bude postupováno podle metody kvantitativního sociologického výzkumu. Výzkum bude probíhat formou dotazníkového šetření ve třech etapách: přípravná fáze, terénní fáze, zpracování dat a jejich interpretace. V závěru práce budou vyhodnoceny a prostřednictvím diskuse srovnány výsledky výzkumu.

Doporučený rozsah práce

30 normostran bez příloh

Klíčová slova

turismus, kvantitativní sociologický výzkum, dotazník, chráněné území, Českosaské Švýcarsko

---

Doporučené zdroje informací

Areas: Planning and Management. MA: CABI Publishing, Cambridge.

BELL S., 2008: Design for Outdoor Recreation. Taylor & Francis Inc., České republiky. Grada Publishing, Praha.
dat. Portál, Praha.

DISMAN M., 2011: Jak se vyrábí sociologická znalost. UK Nakladatelství

EAGLES P. a McCOOL S., 2002: Tourism in National Parks and Protected

HASMANOVÁ MARHÁNKOVÁ J. a HREŠANOVÁ E., 2010: První krok na

HENDL J., 2009: Přehled statistických metod: analýza a metaanalýza
Karolinum, Praha.

oblasti. Olympia, Praha.

PALATKOVÁ M. a ZICHOVÁ J., 2011: Ekonomika turismu, Turismus
Publishing, Praha.

PUNCH KEITH F., 2008: Úspěšný návrh výzkumu. Portál, Praha.

PUNCH KEITH F., 2008: Základy kvantitativního šetření. Portál, Praha.

REICHEL J., 2009: Kapitoly metodologie sociálních výzkumů. Grada

Ročenky, zpravodaje, informační materiály a sborníky NP České

RUBÍN J. a kol., 2003: Navštivte národní parky a chráněné krajinné

sociologické stezce. Západočeská univerzita v Plzni, Plzeň.

Švýcarsko.

Švýcarsko, a mění se zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny,
v platném znění.

Zákon č. 161/1999 Sb., kterým se vyhlašuje Národní park České
New York.

Předběžný termín obhajoby

2015/06 (červen)

Vedoucí práce

Ing. Kamila Svobodová, Ph.D.

Elektronicky schváleno dne 1. 4. 2015

prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.

Děkan

V Praze dne 10. 04. 2015

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Monitoring návštěvnosti Národního parku České Švýcarsko“ vypracoval samostatně pod vedením Ing. Kamily Svobodové, Ph.D., s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou uvedeny v seznamu literatury.

V Lomnici dne 15. 04. 2015

Josef Janura

Poděkování:

Tímto bych rád poděkoval vedoucí mé bakalářské práce Ing. Kamile Svobodové, Ph.D., za cenné připomínky, odborné rady, trpělivost a maximální ochotu při vedení mé bakalářské práce. Mé poděkování také patří zaměstnancům Správy Národního parku České Švýcarsko v Krásné Lípě za ochotu poskytování informací a potřebných materiálů. V neposlední řadě chci poděkovat své rodině za velmi výraznou podporu a shovívavost.

V Lomnici dne 15. 04. 2015

Josef Janura

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá komplexním zhodnocením a analýzou dat získaných z dotazníkového šetření orientovaného na motivaci návštěvníků Národního parku České Švýcarsko. Sběr dat byl uskutečněn písemnou formou - vyplňováním papírového dotazníku respondenty na turisticky atraktivních trasách. Otázky v dotazníku byly uspořádány tak, aby bylo možné získat základní přehled o preferencích turistů při výběru tras a důvodech jejich návštěvy. K vyhodnocení dat, především testování hypotéz, bylo použito testu homogenity multinomických rozdělení – test chí kvadrát a p – hodnota. Výsledky by měly sloužit jako vstupní data pro výzkum na Fakultě životního prostředí České zemědělské univerzity v Praze a jako zdroj informací Správě Národního parku České Švýcarsko.

Klíčová slova

Turismus, kvantitativní sociologický výzkum, dotazník, chráněné území, Českosaské Švýcarsko

Abstract

The Bachelor Thesis deals with a complete assessment and analysis of data gained from a questionnaire inquiry focused on the motivation of visitors within the locality of the National Park of České Švýcarsko, which may be translated as Czech Switzerland. Data collection was carried out in a written form – filling in paper questionnaire which had been done by respondents on tourist attractive paths of such destination. The questions followed such an order so it was possible to obtain basic summary of the tourists' preferences when picking out the individual paths as well as the reasons of their visit. Data assessment, mainly testing hypothesis, used the test for homogeneity of multinomial distribution – test chi-square and p-value. The results ought to be used as input data for a research held at the Faculty of Environmental Sciences of the Czech University of Life Sciences Prague, as well as source of information for the Administrative Body of the National Park Czech Switzerland.

Key words

Tourism, Quantitative Sociological Research, questionnaire, landscape protected area, Českosaské Švýcarsko Czech-Saxon Switzerland

Obsah

1.	ÚVOD	10
2.	CÍLE	11
3.	LITERÁRNÍ REŠERŠE.....	12
3.1	Ochrana přírody.....	12
3.1.1	Ochrana přírody v ČR	12
3.1.2	Chráněná území.....	13
3.1.3	Národní parky	16
3.2	Cestovní ruch.....	17
3.2.1	Hospodářský význam cestovního ruchu	18
3.2.2	Typologie cestovního ruchu	19
3.2.3	Subjekt a objekt CR.....	20
3.2.4	Předpoklady CR	20
3.2.5	Udržitelný rozvoj CR.....	21
3.2.6	Cestovní ruch v přírodě a národních parcích	21
3.3	Sociologický výzkum.....	22
3.3.1	Fáze kvantitativního sociologického výzkumu	23
3.3.2	Dotazníkové šetření.....	26
4.	CHARAKTERISTIKA ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ	28
4.1	Vznik NP České Švýcarsko a jeho poslání	28
4.2	Geografie NP České Švýcarsko	28
4.3	Původ názvu České Švýcarsko.....	29
4.4	Historie osídlování Českého Švýcarska	29
4.5	Přírodní poměry území Českého Švýcarska.....	30

4.5.1	Geomorfologie území	30
4.5.2	Vodstvo	30
4.5.3	Podnebí	31
4.5.4	Flóra a fauna.....	31
5.	METODIKA.....	33
6.	SOUČASNÝ STAV ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY	38
7.	VÝSLEDKY PRÁCE.....	43
7.1	Základní statistická data z dotazníkového šetření	43
7.2	Výsledky a testování statistických hypotéz	46
8.	DISKUSE	57
9.	ZÁVĚR	61
10.	SEZNAM LITERATURY	62
11.	PŘÍLOHY	66

Seznam použitých zkratek

CR	Cestovní ruch
ČR	Česká republika
CHKO	Chráněná krajinná oblast
NP	Národní park
NPČS	Národní park České Švýcarsko
RČ	Relativní četnost
SV	Sociologický výzkum
ÚSES	Územní systém ekologické stability
ZCHÚ	Zvláště chráněná území

1. ÚVOD

Volný přírodní rekreační prostor, přírodní zajímavosti, příznivé podnebí a čisté ovzduší jsou důležitou podmínkou cestovního ruchu v Národních parcích (NP). Z druhé strany narušené prostředí znamená pro cestovní ruch jisté ohrožení jeho rozvoje. S turismem souvisí i zvýšený zájem o destinace se zachovalou přírodou a sílící tlak na udržitelný rozvoj cestovního ruchu.

Základním předpokladem udržitelného cestovního ruchu ve zvláště chráněných územích je kvalitní management, hledající rovnováhu mezi řízenou péčí a turistickou exploatací (Čihař a Staňková 2001). Nezastupitelným informačním zdrojem každého takového managementu bývá kvalitní monitoring návštěvnosti (Eagles a McCool 2002).

Předložená práce je zaměřena na získání základních informací o tom, jaká specifika upřednostňují návštěvníci při výběru konkrétních turistických tras Národního parku České Švýcarsko (NPČS), jaké vybavení by na těchto trasách nemělo chybět, jak se na nich návštěvníci orientují, zda využívají při pěší i cykloturistice nejmodernějších digitálních technologií a zda provozují geocaching. Zároveň budeme zjišťovat, jaké byly jejich primární důvody k návštěvě této atraktivní destinace, jak hodnotí stav turistických stezek a jaká skupina návštěvníků jim připadá nejproblematictější.

Pokud tato bakalářská práce přinese odpovědi na položené otázky uskutečněného výzkumu, je možné konstatovat, že dotazníkové šetření bylo úspěšné a splnilo svůj účel.

2. CÍLE

V bakalářské práci je řešen monitoring návštěvnosti Národního parku České Švýcarsko, a to na základě podkladů, metodických postupů a vlastního šetření.

Cílem práce je:

- Pomocí metody dotazníkového šetření zjistit socio-demografické charakteristiky návštěvníků této destinace a důvody jejich návštěvy.
- Podrobněji analyzovat především motivaci jejich návštěvy a zjistit detailněji jaké jsou preference při výběru trasování jejich cesty národním parkem.

Zjištěné údaje budou sloužit jako vstupní data pro výzkum na Fakultě životního prostředí České zemědělské univerzity v Praze a jako zdroj informací Správě Národního parku České Švýcarsko.

3. LITERÁRNÍ REŠERŠE

3.1 Ochrana přírody

Přestože si to leckdy mnoho z nás neuvědomuje či snad ani nepřipouští, všichni jsme součástí přírodního prostředí, které je všude kolem nás a ze kterého jsme vznikli. Snažení se o toto prostředí pečovat a ochraňovat ho, ochrana přírody, je tedy běžná společenská činnost, která ne náhodně reflektuje určitý rozměr společnosti. Toto mimořádně obsáhlé téma pojímá vyjma různorodých oblastí specializované biologie i obory jako environmentalistika, zákonodárství, národní hospodářství a politika (Kolář a kol. 2012).

Příroda a krajina jsou nepochybně význačným prvkem národního bohatství a jejich stav a jejich opatrování ukazuje na morální a kulturní vyspělost všech národů. Přírodní a krajinné prostředí, jeho opatrování a využívání, je pro hodnotnou existenci lidského společenství nezbytné (Pelc a kol. 2010).

Kolář a kol. (2012) uvádí, že se snažíme přírodu chránit, poněvadž nikdy předem nemůžeme objektivně posoudit, co z jejích zdrojů v budoucnosti k našemu životu využijeme. Jsou tím myšleny kupříkladu potraviny, energetické zdroje nebo léčiva. Poničená krajina nám neposkytne adekvátní útočiště před záplavami nebo požáry. Ochranou přírody se rozumí i ochrana volného území, které je komukoliv přístupné pro estetické, sportovní i kulturní využití.

3.1.1 Ochrana přírody v ČR

Ochranou přírody a krajiny se v ČR zabývají dva hlavní právní předpisy, a to zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, doplněný vyhláškami č. 395/1992 Sb. a č. 64/2011 Sb., a zákon č. 17/1992 Sb., o ochraně životního prostředí.

Účelem zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, je pomoci k udržení a zlepšení přírodní stability krajiny, k ochraně biodiverzity, kvality přírody a jejích hodnot a zároveň přispět k hospodárnému využívání přírodních zdrojů.

Účelem zákona č. 17/1992 Sb., o ochraně životního prostředí, v platném znění, je vymezení základních pojmů a stanovení základních zásad ochrany životního prostředí a povinnosti právnických a fyzických osob při ochraně a zlepšování stavu životního prostředí a při využívání přírodních zdrojů vycházející z principu trvale udržitelného rozvoje.

Systém ochrany přírody se začal na území ČR vytvářet již v období raného středověku. První významnější písemné zmínky pochází z období Karla IV. Nejstarší přírodní rezervace u nás a zároveň jedny z nejstarších v Evropě vznikly v oblasti Novohradských hor. Silně se začala ochrana přírody rozvíjet spolu se vznikem československého státu. Nejzásadnějším novodobým mezníkem bylo přijetí zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (Čihař 1998).

Miko a kol. (2010) zmiňuje, že ČR se řadí mezi státy s nejdelší tradicí ochrany přírody na světě. Během desetiletí se názor lidí na poslání a roli ochrany přírody rozvíjel a měnil, od prvotního, čistě konzervačního pojetí až k současné pokrokové a dynamické ochraně přírody využívající značného množství metod včetně aktivní péče o přírodní fenomény. Ochrana přírody se postupně zcela věcně diferencovala do několika úzce souvisejících a vzájemně se prolínajících odvětví, mezi nimiž je z řad veřejnosti patrně nejvíce vnímána ochrana přírodně či krajinářsky cenných

území, která se fakticky v reálném životě společnosti objevuje v podobě zvláště chráněných území.

V ČR již tradičně rozeznáváme ochranu přírody územní (věnuje se péči zvláště chráněných území i ochraně ostatního území), druhovou (opatrování zvláště chráněných, ale i ostatních druhů planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů), geologickou (neživá složka přírodního prostředí s mimořádným důrazem na jeskyně a paleontologické nálezy) a ochranu mimolesní neboli rozptýlené zeleně, především dřevin. Konečným cílem ochrany přírody je ovšem integrovaná ochrana celé krajinné sféry, jejich struktur, funkcí a vzhledu (Čihař 1998).

3.1.2 Chráněná území

Chráněné území je oblast pevniny či moře, která je na základě zákona nebo tradice určena k ochraně biodiverzity a s ní spojených přírodních a kulturních zdrojů (World Resources Institute 2003).

Jak uvádí Dudley (2008) chráněná jsou základními kameny prakticky všech národních a mezinárodních strategií pro zachování biodiverzity, určených k udržení fungování přírodních ekosystémů. Chráněná území působí jako měřítko, díky nimž jsme pochopili lidské interakce s přírodou. Dnes jsou často jedinou nadějí jak ochránit mnoho ohrožených nebo endemických druhů od vyhynutí.

Světový svaz ochrany přírody (IUCN) zformoval systém pro jednotnou klasifikaci chráněných území ve vazbě na míru jejich využití člověkem – od minimálního až po intenzivní (tab. 01). Prvních pět kategorií lze považovat za opravdu chráněná s primární péčí a biologickou diverzitou. Přísnější forma definice by obsahovala pouze první tři kategorie. Na územích VI. kategorie může být ochrana biodiverzity až vedlejší záležitostí (Primack a kol. 2011).

Tabulka č. 01 Systém klasifikace chráněných území I. – VI. kategorie podle IUCN (Davey, 1998)

I.	Přísné přírodní rezervace a území divoké přírody chránící druhy a přirozené procesy v tak nenarušeném stavu, jak jen to je možné. Tyto oblasti jsou názornými příklady biologické rozmanitosti pro vědecké studie, vzdělávání a monitorování životního prostředí.
II.	Národní parky (NP) jsou rozsáhlá území bohatá na přírodní krásy a scenerie národního nebo mezinárodního významu sloužící k vědeckému, výchovnému a rekreačnímu účelu; obvykle zde není povoleno komerční využívání přírodních zdrojů.
III.	Národní památky a krajinné prvky jsou menší rezervace určené k ochraně jedinečných biologických, geologických a kulturních hodnot zvláštního významu.
IV.	Řízené přírodní rezervace jsou podobné přírodním rezervacím, ale určité lidské zásahy – jako je odstraňování exotických druhů a zakládání řízených požárů – zde mohou být prováděny, aby se zachovaly funkce společenstva. Do určité míry lze povolit řízené hospodářství.
V.	Chráněné krajinné oblasti a chráněná pobřeží umožňují nedestruktivní tradiční využití přírodního prostředí místními usedlíky zvláště tam, kde užívání vytváří krajinu význačného kulturního, estetického a ekologického rázu, např. rybářské vesnice, sady a pastviny. Tyto oblasti poskytují zvláštní příležitosti pro turistiku a rekreaci.
VI.	Chráněná území řízené péče o zdroje poskytují trvale udržitelnou produkci přírodních zdrojů, včetně vody, lovné zvěře, pastvy pro dobytek, stavebního dříví, turistiku a rybolovu, způsobem, který zajišťuje ochranu biodiverzity. Tato území jsou často rozsáhlá a mohou zahrnovat moderní a tradiční využívání přírodních zdrojů.

Územní ochrana přírody je jistě nejdůležitější oblastí zájmu české ochrany přírody. Jejím prostřednictvím je zajišťována komplexní ochrana krajiny a péče o ni. Přímo se zabývá ekologickou stabilitou v měřících ekosystémů nebo jejich částí, tím se týká i biotopů ohrožených organismů, vzácných geologických či geomorfologických objektů.

Z hlediska objektu svého zájmu se člení územní ochrana v ČR na územní ochranu obecnou a územní ochranu zvláštní (Čihař 1998).

Obecná územní ochrana

Obecná územní ochrana řeší ochranu přírody a krajiny celoplošně, případně mimo zvláště chráněná území (Sklenička 2003).

Obecná ochrana územní, tzn. ochrana krajiny poskytuje zákonnou ochranu celému území České republiky. Využívá k tomu několika nástrojů – územní systémy ekologické stability, významné krajinné prvky, krajinný ráz a přírodní park a přechodně chráněné plochy (MŽP 2015). Územní systém ekologické stability si můžeme představit jako rozprostřenou síť přírodních a přírodě blízkých ekosystémů v krajině, kdy by tato síť měla uchovávat alespoň minimální přirozenou přírodní stabilitu (Kolář a kol. 2012).

Významný krajinný prvek (VKP) je definován jako ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny, která utváří její typický vzhled nebo přispívá k udržení její stability. Ze zákona jsou významnými krajinnými prvky lesy, rašeliniště, vodní toky, jezera a údolní nivy (§ 1, písm. b), zákon č. 114/1992 Sb.)

Krajinný ráz, kterým je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika místa či oblasti je chráněn před aktivitami snižujícími jeho estetický a přírodní význam. Intervence do krajinného rázu, obzvláště umístování a povolování staveb, mohou být realizovány jen s ohledem na zachování významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, kulturních dominant krajiny, harmonického měřítko a vztahů v krajině (§ 12, odst. 1, zákon č. 114/1992 Sb.).

Přírodní park je kategorie chráněného území, které zřizuje orgán ochrany přírody k ochraně krajinného rázu s významnými koncentrovanými estetickými a přírodními hodnotami, a který není zvláště chráněn. Může pro něj být vymezena restrikce takového využití území, které by znamenalo zničení, poškození nebo rušení stavu tohoto území (Braniš a kol. 1999).

Přechodně chráněná plocha je území s dočasným nebo neočekávaným výskytem významných rostlinných nebo živočišných druhů, nerostů nebo paleontologických nálezů, které může orgán ochrany přírody svým rozhodnutím vyhlásit za přechodně chráněnou plochu. Přechodně chráněná plocha se vyhláší na předem vymezenou dobu, případně na opakované období, například na dobu hnízdění ptáků (Braniš a kol. 1999).

Zvláštní územní ochrana

Zvláště chráněná území (ZCHÚ) jsou oblasti přírodovědecky nebo esteticky značně významné nebo unikátní. Jejich síť je na našem území utvářena již od roku 1838. Současně s jejich vyhlášením je nezbytné stanovit podmínky jejich ochrany a managementu. Celkem současná legislativa uznává 6 kategorií ZCHÚ, z toho 2 velkoplošné (NP a CHKO) a 4 maloplošné (Národní přírodní rezervace, Národní přírodní památky, Přírodní rezervace a Přírodní památky) (Sklenička 2003).

Uvedené kategorie ZCHÚ popisují Primack a kol. (2011) takto:

- Národní parky (NP) - jsou rozsáhlá území, jedinečná v národním a mezinárodním měřítku, jejichž významnou část zaujímají přirozené nebo lidským působením málo ovlivněné ekosystémy, v nichž rostliny, živočichové a neživá příroda mají mimořádný vědecký a výchovný význam.
- Chráněné krajinné oblasti (CHKO) – jde o rozsáhlá území s charakteristickým krajinným rázem, významným podílem přirozených ekosystémů, s četným zastoupením dřevin rostoucích mimo les, respektive dochovanými pozůstatky historického osídlení. Národní přírodní rezervace (NPR) – představují území mimořádných přírodních hodnot, kde jsou na přirozený reliéf vázány jedinečné ekosystémy významné z národního až mezinárodního hlediska.
- Národní přírodní památky (NPP) – na těchto územích je předmětem ochrany většinou jen jedna přírodní složka: geologický či geomorfologický jev, mineralogické či paleontologické naleziště, místo výskytu vzácných druhů organismů, popř. místa vysoké estetické hodnoty.
- Přírodní rezervace (PR) a přírodní památky (PP) – jde o období kategorií národních, pokud se týče předmětu ochrany, mají spíše regionální až lokální význam.

Území NP i CHKO se vyznačují hojným výskytem vzácných či ohrožených druhů rostlin a živočichů, ale i existencí ubývajících typů stanovišť. Tato stanoviště jsou kostrou vytvářené soustavy evropsky významných lokalit, známé pod názvem NATURA 2000 (Miko a kol. 2010).

NATURA 2000 je nejvýznamnějším evropským projektem ochrany přírody. Jejím prostřednictvím se chrání z evropského pohledu nejvzácnější a nejvíce ohrožené druhy živočichů, rostlin a nejcennější přírodní stanoviště. Cílem ochrany lokalit soustavy NATURA 2000 je zachování nebo zlepšení jejich stavu, ochrana biodiverzity v celé Evropské unii (EU). Soustavu NATURA 2000 tvoří dva typy území: ptačí oblasti a evropsky významné lokality (EVL), jejichž vyhlášení nařizují dva nejdůležitější právní předpisy EU na ochranu přírody. Jsou to Směrnice Rady 79/409/EHS, o ochraně volně žijících ptáků a Směrnice Rady 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, na území ČR. Tyto směrnice ve svých přílohách vyjmenovávají, pro které druhy rostlin, živočichů a typy přírodních stanovišť mají být lokality soustavy NATURA 2000 vymezeny. Některé typy přírodních stanovišť či druhy mohou být označeny jako prioritní a platí pro ně přísnější kritéria ochrany než pro ostatní (Primack a kol. 2011). Rozdělení ZCHÚ v ČR je blíže specifikováno v tabulce č. 02.

Tab. č. 02 - Zvláště chráněná území ČR (stav v roce 2015) – (AOPK ČR 2015)

Kategorie	Počet	Výměra (ha)	Podíl na území ČR v %
Národní parky	4	119 489.00	1.51
CHKO	25	1 100 780.63	13.95
Národní přírodní památky	116	5 390.74	0.06
Národní přírodní rezervace	110	28 715.36	0.36
Přírodní památky	1 498	35 907.32	0.45
Přírodní rezervace	812	42 467.94	0.53
PP, PR, NPP, NPR	2536	112 481.36	1.42
PP, PR, NPP, NPR na území NP, CHKO	757	54 132.24	0.68
ZCHÚ CELKEM	2 565	1 278 618.77	16.18
Ptačí oblasti	41	703 430.12	8.91
Smluvně chráněná území	28	53 470.88	0.67
Evropsky významné lokality	1 075	785 576.14	9.96

3.1.3 Národní parky

Aby krajina mohla sloužit lidem, byli živočichové a rostliny na mnoha místech připraveni o své životní prostředí. Tam, kde lidé žili a pracovali v harmonii s přírodou, však často vznikly zcela nové oblasti výskytu četných druhů, které se zabydlely v přetvořené přírodní krajině. S ústupem konvenčních, k přírodě citlivých zemědělských metod ovšem hrozil zánik i jim. Nejpozději ve druhé polovině 19. století byla v Kanadě zřízena první přírodní rezervace a od přelomu 19. a 20. století začaly být téměř ve všech zemích na světě zřizovány chráněné oblasti, biosférické rezervace, přírodní památky, nebo dokonce národní parky, poskytují poslední útočiště mnoha živočichům ohroženým vyhynutím (Neubert a Maass 2004).

Národní parky se staly pro naprostou většinu lidí jedním ze symbolů ochrany přírody. Najdeme je ve všech koutech naší planety a Evropa se svými bezmála čtyřmi stovkami národních parků nepochybně pozadu nezůstává. Jen několik nejmenších evropských zemí tuto možnost ochrany zajímavých území zatím nevyužívá (Anděra 2011).

V posledních letech narůstá tlak na využívání území národních parků a chráněných krajinných oblastí i mimo sféru ochrany přírody. Je zřejmé, že na těchto územích vždy žili a budou žít lidé, a je zcela zákonité požadovat, aby mohli žít způsobem, který je nebude vybízet z území odcházet. Pro dnešní dobu je příznačné, že hledá způsoby, jak zachovat přírodu v těchto územích a současně dát možnost jejich přiměřenému využívání. Jednou z alternativ, které se nabízejí, je sázka především na přírodní a krajinářské hodnoty těchto území (Miko a kol. 2010).

Národní parky v ČR

Národní park je rozsáhlé území cenné z přírodních hledisek; jedinečné v národním i mezinárodním měřítku, s převahou přirozených nebo lidskou činností jen málo ovlivněných ekosystémů, s mimořádným vědeckým a výchovným významem. Jeho využívání směřuje k zachování či ke zlepšení přírodních poměrů a je v souladu s jeho vědeckým a výchovným posláním. Veškeré činnosti prováděné v NP jsou odstupňovány podle jednotlivých zón. Pobyt osob se v nich řídí návštěvním řádem (zák. č. 114/1992 Sb.).

Na území ČR jsou čtyři národní parky (Šumava, Krkonoše, Podyjí, České Švýcarsko) (Miko a kol. 2010):

NP Šumava – je rozlohou největší národní park ČR pojímá nejcennější části Šumavy na jihozápadě Čech mezi Železnou Rudou a masivem Smrčiny. Více jak 80 % plochy tvoří lesy – zvláště významné jsou přírodě blízké až pralesovité zbytky horských smíšených lesů (smrk, buk, jedle) nebo horských smrčín v nejvyšších polohách parku (Plechý 1378 m). Drsný ráz šumavské přírody dotvářejí rozsáhlé náhorní plošiny šumavských Plání s četnými horskými vrchovišti, údolní vrchoviště, nivy a mokřady podél toků horní Vltavy a Křemelné. Na území parku se nachází mnoho chráněných druhů rostlin i živočichů, kdy některé jsou ještě pozůstatky doby ledové. Vyhlášení Národního parku Šumava se datuje od roku 1991 a jeho plocha činí 685 km².

Krkonošský národní park – je první český národní park, jeho hlavní úlohou je ochrana mimořádně rozmanité horské krajiny. Park vznikl v oblasti Krkonoš, významného přírodního a kulturně historického regionu na severu ČR. Na ledem a mrazem formované krajině Krkonoš se rozkládají horské smrčkové a smíšené lesy, horské louky, porosty kleče, ledovcové kary, subarktická rašeliniště a alpské trávníky, Díky podobnosti se severskou přírodou je oblast národního parku

nazývána ostrovem Arktidy uprostřed Evropy. Krkonošský národní park o rozloze 363 km² byl vyhlášen v roce 1963.

NP Podyjí – je názornou ukázkou výjimečně zachovalého říčního údolí v krajině bohaté na lesy u samé hranice s Rakouskem. Území parku je charakteristické četnými skalními útvary a sráznými stěnami, meandry, rozsáhlými suťovými poli a těžko prostupnými stržemi. Nachází se zde však i spousty nivních luk podél Dyje a lesostepí. NP Podyjí se vyznačuje mimořádnou druhovou rozmanitostí rostlin a živočichů na relativně malé ploše. NP Podyjí byl vyhlášen v roce 1991 na ploše 63 km².

NP České Švýcarsko – je nejmladší národní park ČR, unikátní geomorfologií pískovcového skalního města a na ní vázanou rozmanitostí přírody. Nejznámějším a nejvýznamnějším skalním útvarem tohoto národního parku je skalní most Pravčická brána, unikátní nejen v ČR, ale i v Evropě. Na území parku se nachází mnoho hrázděných domů a domů s podstávkou, které jsou cennými objekty lidové architektury. Národní park České Švýcarsko, vyhlášený v roce 2000, se rozkládá na ploše 79,25 km².

3.2 Cestovní ruch

Cestovním ruchem (CR) se častokrát označuje za komplikovaný socioekonomický jev, který se dotýká celé řady ekonomických i mimoekonomických (ekologických, sociálních, psychologických, zeměpisných) odvětví společnosti. Lze konstatovat, že je fenoménem mnohostranným a průřezovým, z čehož však vyplývá i komplikovanost jeho přesného definování (Palatková a Zichová 2014).

Holden (2005) uvažuje o CR v jeho nejvíce zjednodušené úrovni. Definuje jej jako prostorové odloučení mezi "doma" a " pryč" a cestou mezi těmito dvěma zónami. Přesto tento zdánlivě jednoduchý akt s sebou nese celou řadu požadavků a důsledků. Pokud jde o služby, požaduje, aby vyhovovaly potřebám turistů a dopady turistů na těchto místech byly co nejmenší. Kdežto Bell (2008) definuje cestovní ruch takto: „Rekreace je termín používaný především s odkazem na činnosti, které jsou prováděny nedaleko od domova a v rámci běžné denní rutiny, zatímco charakter termínu cestovní ruch znamená činnosti, které jsou součástí dovolené nebo dovolená samotná a které zahrnují pobyt daleko od domova.“ Franklin (2003) definuje CR dokonce jako: "postoj ke světu, nebo způsob vidění světa, ne nutně co najdeme pouze na konci dlouhé a náročné cesty".

Pojem "cestovní ruch" vznikl poměrně nedávno, jeho původ je relativně moderní. Je odlišný především díky masovému charakteru cestování. Celá řada vědců a spisovatelů si tento termín vysvětlovala po svém. Reálnou představu definice cestovního ruchu nastínil velký rakouský ekonom Hermann V. Schullard, který v roce 1910 pronesl, že "Turismus je souhrn operací především ekonomické povahy, které přímo souvisí se vstupem, pobytem a pohybem cizinců mimo i uvnitř určité země, regionu či města". Jeho slova jsou považována za jednu z prvních definic cestovního ruchu (Jayapalan 2001).

Jayapalan (2001) zmiňuje, že se později pro CR našel vhodný výraz a to v roce 1942 od švýcarských profesorů Hunziker a Krapfa, kteří uvedli, že "Cestovní ruch je souhrn vztahů a jev vyplývajících z cestování a pobytu cizinců za předpokladu, že pobyt neznamená zřízení trvalého pobytu, a není spojen s výdělečnou aktivitou."

Účastníci konference o statistice cestovního ruchu pořádané Světovou organizací cestovního ruchu (WTO – World Tourism Organization), která se konala

v roce 1991 v Kanadě (Ottawa) s cílem o sjednocení názorů na definování předmětu cestovního ruchu ze statistického hlediska. Byl přijat návrh, že cestovním ruchem se rozumí „*činnost osoby cestující na přechodnou dobu do místa ležícího mimo její běžné prostředí (místo bydliště), a to na dobu kratší než je stanovená, přičemž hlavní účel cesty je jiný než výkon výdělečné činnosti v navštíveném místě*“. V mezinárodním cestovním ruchu se stanovenou dobou považuje jeden rok, v domácím cestovním ruchu je to 6 měsíců. Výdělečná činnost není v navštíveném místě založená na trvalém nebo dočasném pracovním poměru, ale to nevylučuje služební, obchodní a obdobné cesty s pracovní motivací hrazené z titulu pracovního poměru u zaměstnavatele v místě bydliště anebo firmy (Hesková 2011).

Fialová (2012) rozumí pod pojmem cestovní ruch (CR) souhrn aktivit účastníků CR, úhrn procesů budování a provozování zařízení se službami pro účastníky CR včetně shrnutí aktivit osob, které tyto služby nabízejí a zajišťují, aktivit s využíváním, rozvojem a ochranou zdrojů pro CR, souhrn politických a veřejně právních aktivit a reakce místní komunity a ekosystémů na uvedené aktivity.

3.2.1 Hospodářský význam cestovního ruchu

Cestovní ruch se stal v posledních desetiletích významným celosvětovým fenoménem. Je jednou z nejvýznamnějších součástí tzv. průmyslu volného času a celkově se považuje za jeden z největších a nejrychleji se rozvíjejících průmyslů vůbec. Ve světě je považován cestovní ruch za odvětví budoucnosti s ohledem na multiplikační efekt doprovázející jeho rozvoj, především ke vztahu k tvorbě pracovních příležitostí. Podstatným způsobem se podílí na tvorbě hrubého domácího produktu, pozitivně ovlivňuje platební bilanci státu, tvoří příjmy státního rozpočtu, má vliv na příjmy místních rozpočtů a podporuje investiční aktivity. Tímto má pozitivní vliv na zaměstnanost, na záchranu kulturních, uměleckých a historických památek, zvyšuje všeobecnou vzdělanostní úroveň obyvatelstva. I když je ekonomický přínos cestovního ruchu pro stát jednoznačný, je třeba si uvědomit, že je víc než jen ekonomický fenomén. (Bábík 2007)

Požadavky účastníků cestovního ruchu jsou uspokojovány jednak volnými statky, jimiž chápeme působení atributů rekreačního prostoru (sluneční svit, čistý vzduch, vliv moře, klid atd.), jednak také hmotnými statky (zbožím) a užitnými efekty nehmotného charakteru (službami). V ekonomickém systému tržního hospodářství umožňuje uspokojování potřeb účastníků cestovního ruchu využívání zbožně-peněžních vztahů na trhu cestovního ruchu. Trh cestovního ruchu je specifickou, relativně samostatnou součástí trhu zboží. Jeho zvláštností je, že se na něm prodávají především služby (Orieška 1999).

Jak uvádí Indrová a kol. (2011) postavení cestovního ruchu v národním hospodářství je možno charakterizovat na základě řady ukazatelů. Komplexní ekonomický přínos cestovního ruchu pro národní hospodářství vyjadřuje Satelitní účet cestovního ruchu.

V roce 2012 dle předběžných dat činil podíl cestovního ruchu v ČR na tvorbě HDP 2,7 %, CR zaměstnal v tomto roce 231 069 pracovníků, což představuje přibližně podíl 4,55 % na celkové zaměstnanosti v národním hospodářství (ČSÚ 2015).

Smrčka a kol. (2011) konstatují, že byť je Česká republika mnohdy považována za velmoc turismu, není odvětví cestovního ruchu pro ČR odvětvím nikterak klíčovým. Na tvorbě HDP se podílí přibližně třemi procenty, přičemž přibližně 65 procent z úhrnného výkonu odvětví se realizuje v hlavním městě Praze.

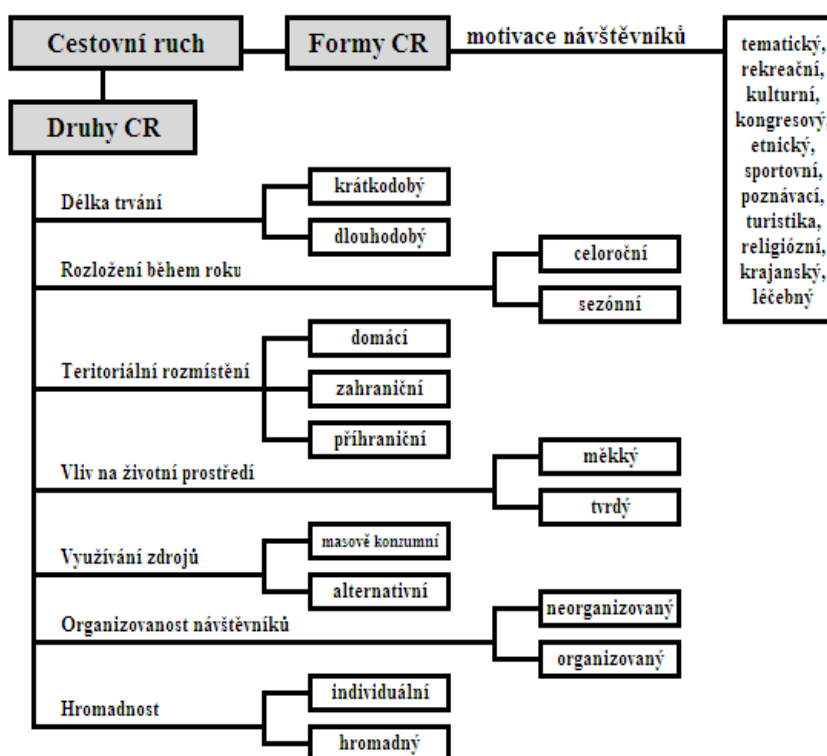
Cestovní ruch má podstatný vliv na přetransformování charakteru a prosperity míst, kde se vyskytuje. Dva druhy změn demonstřují speciální výzvy a příležitosti pro regionální společnosti. První z nich se vztahuje k budování staveb souvisejících s cestovním ruchem, čímž se mění charakter osídlení. Na jedné straně to může poskytnout významné ekonomické výhody pro společnost, ale z druhé strany to může přinést i negativní důsledek v rozvíjení urbanizace vedoucí ke ztrátám místní osobitosti a zelených ploch. Změny v hodnotě majetku mohou narušit hodnotu života pro místní lidi, přičemž některé druhy rozvoje a jeho využití mohou přinést jen nevelkou návratnost do místní ekonomiky. Druhý typ změny přináší restrukturalizaci místních ekonomik, která je výsledkem poklesu tradičních aktivit. Na cestovní ruch se hledí jako na příčinu změny v místních příjmech a pracovních příležitostech. Znatelný je tento fenomén ve venkovských a horských oblastech, kde dochází k odchýlení od zemědělské produkce a k širšímu pojetí hospodaření na venkově a k okolnímu prostředí (Houška 2014).

3.2.2 Typologie cestovního ruchu

Hesková a kol. (2011) tvrdí, že specifikovat cestovní ruch jen v obecné rovině by bylo nedostačující z důvodu, že v každodenní praxi se projevuje v různých druzích a formách, které procházejí nepřetržitě vývojem a obohacují se ve vazbě na zájmech účastníků cestovního ruchu a technicko-technologických schopnostech nabídky. Nestejnorodost stanovení druhů a forem cestovního ruchu prokazuje i jejich charakteristika v odborné literatuře.

Hesková a kol. (2011) definují druhy a formy CR takto: „**O druzích cestovního ruchu** hovoříme tehdy, když za základ posuzování cestovního ruchu vezmeme motivaci jejich účastníků, tj. účel, pro který cestují a pobývají na cizím místě. **O formách cestovního ruchu** mluvíme, když jako základ posuzování cestovního ruchu vezmeme různé příčiny, které ho ovlivňují a důsledky, které přináší“. Druhy a formy CR jsou pro lepší orientaci znázorněny ve schématu č. 01.

Schéma č. 01 – Druhy a formy CR (Pasková a Zelenka 2002)

3.2.3 Subjekt a objekt CR

CR je často zkoumán s využitím systémové teorie jako formální vědy o struktuře, vazbách a chování nějakého systému. Systémem se přitom rozumí jednota různých prvků, mezi kterými jsou určité vztahy nebo mezi kterými je možné takovéto vztahy vytvořit (Kaspar 1995).

CR je otevřený a flexibilní systém, který se rozděluje na dva podsystémy, a to **subjekt cestovního ruchu a objekt cestovního ruchu** včetně vzájemných vazeb. Vazby existují i mezi CR jako systémem a ostatními systémy, tvořící jeho vnější prostředí. Jde o ekonomické, politické, sociální, technicko-technologické a ekologické prostředí (Hesková a kol. 2011).

Subjekt CR

Subjekt cestovního ruchu je reprezentován účastníky CR. Z ekonomického hlediska jsou jimi všichni, kteří uspokojují své potřeby využitím statků CR v době cestování a pobytu mimo místo trvalého pobytu a zejména ve volném čase. Jsou nositeli poptávky a konzumenty produktu cestovního ruchu (Hesková a kol. 2011).

Ze statistického hlediska statistiky je účastníkem CR cestující označovaný jako návštěvník, turista nebo výletník (Hesková a kol. 2011):

- **Návštěvník** je osoba, která v domácím cestovním ruchu cestuje na jiné místo v zemi svého trvalého bydliště na kratší dobu než šest měsíců. V zahraničním cestovním ruchu cestuje do jiné země na dobu nepřesahující jeden rok tím, že hlavní účel cesty je v obou případech jiný než výkon výdělečné činnosti.
- **Turista** je osoba, která v domácím, případně. v zahraničním cestovním ruchu splňuje kritéria návštěvníka, navíc je účast turistu na cestovním ruchu spojena s nejméně jedním přenocováním. Z hlediska délky pobytu se přitom rozlišuje
  - **turista na dovolené**, který pobývá na určitém místě více než určený počet nocí nebo dní (např. v ČR 2-3 noci, ve Francii 7-8 nocí)
  - **krátkodobě pobývajícím turistu**, který cestuje na dobu nepřekračující určený počet nocí nebo dní, ale zahrnuje pobyt s alespoň jedním přenocováním.
- **Výletník** je jednodenní návštěvník, který cestuje na dobu kratší než 24 hodin, aniž by přenocoval v navštíveném místě.

Objekt CR

Objektem CR je vše, co může být cílem změny místa pobytu účastníka CR. Jde o přírodu, kulturu, hospodářství apod. Objekt CR je tedy nositelem nabídky. Tvoří ho **cílové místo, podniky a instituce cestovního ruchu**. Subjekt CR cestuje do cílového místa jen tehdy, když existuje vhodný ekvivalent na uspokojování jeho potřeb. Jeho součástí jsou služby a zboží vyráběné podniky a institucemi CR v cílovém místě (Hesková a kol. 2011).

3.2.4 Předpoklady CR

Jednou z hlavních otázek, kterými se zabývá geografie cestovního ruchu, jsou faktory, které mají vliv na existenci a rozvoji cestovního ruchu, jejich obecné normy i uplatnění v určitých oblastech a střediscích (Holeček a kol. 1999).

Podmínky pro CR se obvykle člení na předpoklady lokalizační, selektivní a realizační (Holeček a kol. 1999):

- **Lokalizační předpoklady** – umožňují lokalizaci aktivit CR do určité oblasti či lokality. Jejich pozitivní hodnoty určují místo, kde je možné CR rozvíjet. Dělí se na předpoklady převážně *přírodní* (povrch, podnebí, vodstvo, rostlinstvo, živočišstvo) a *kulturní* (architektonické památky, muzea a galerie, archeologické lokality, technické památky, významné parky i památky lidové architektury).
- **Selektivní předpoklady** – vyjadřují způsobilost komunity dané oblasti či země participovat na CR aktivně i pasivně, tzn. přijímat účastníky cestovního ruchu i stávat se jimi. Umožňují selektovat ty obyvatele nebo ty oblasti, kteří mají nejlepší dispozice pro účast na cestovním ruchu. Nejčastěji se dělí na předpoklady *objektivní* (politická a bezpečnostní stabilita oblasti, ekonomická a životní úroveň jejich obyvatel, stav životního prostředí) a *subjektivní* (příslušnost k sociální a profesní skupině, rodinné poměry, psychologické faktory, módnost návštěvy určitého střediska nebo oblasti, vliv reklamy a propagace, znalost jazyků)
- **Realizační předpoklady** – umožňují realizovat nároky účastníků CR v regionech s příznivými lokalizačními podmínkami. Umožňují přepravit se do těchto míst a využít je k pobytu, k rekreaci a k dalším aktivitám. Dělí se proto na předpoklady *dopravní* (možnost dopravního spojení, hustota a kvalita dopravní sítě) a *materiálně-technické* (vybavení území ubytovacími, stravovacími, zábavními, sportovními a dalšími zařízeními, která uspokojují potřeby účastníků cestovního ruchu a dále kvalita služeb – technologie rezervace, propagace)

3.2.5 Udržitelný rozvoj CR

Jak uvádí Indrová a kol. (2011), obrovský rozvoj CR v posledních letech přináší vedle pozitivních vlivů na hospodářství a rozvoj regionů i obavy z devastace životního prostředí a postupného ničení vlastních předpokladů rozvoje CR - vhodné a nenarušené krajiny, vod a ovzduší. Udržitelný rozvoj CR je vnímán jako zajišťování potřeb účastníků CR takovou formou, která pomáhá rozvoji území. Přihlíží se přitom k šetrnému využívání přírodních a kulturních hodnot a zachování dlouhodobé prosperity dané oblasti, aniž by byly ohroženy potřeby budoucích generací. Udržitelný rozvoj CR má tedy ekonomické, ekologické a sociální aspekty a při jeho uplatňování je důležité přihlížet ke kulturním, právním a etickým zásadám dané země.

Pásková a Zelenka (2002) tvrdí, že udržitelný CR je v případě, kdy činnost poskytovatelů služeb návštěvníkům a samotné aktivity turistů působí na místní komunitu, lokální ekosystémy a biosféru pouze tak, že nevratně nemění místní komunitu, lokální ekosystémy a biosféru a neomezují tak funkce biosféry a lidské aktivity v budoucnosti.

Valné shromáždění Světové organizace cestovního ruchu (World Tourism Organisation – WTO), které se konalo 27. 9. – 1. 10. 1999 v Santiagu, Chile projednalo a schválilo Globální etický kodex cestovního ruchu, který je zaměřen na minimalizaci negativních sociálních a ekologických dopadů cestovního ruchu. Následně pak byl Globální kodex cestovního ruchu vzat na vědomí rezolucí Valného shromáždění OSN ze dne 21. 12. 2001 (Houška 2014).

3.2.6 Cestovní ruch v přírodě a národních parcích

Bell (2008) zmiňuje, že rekreace pod širým nebem se v současnosti dynamicky rozvíjí. Pracovní činnost obyvatel většiny rozvinutých zemí se díky urbanizaci a rozvoji služeb stále více přesouvá do větších měst a lidé ztrácí kontakt

s přírodou a divokou krajinou. Využívají tak každé příležitosti, byť i krátkodobé, aby společně se svou rodinou a přáteli navštívili přírodní oblasti.

Chráněná území, zejména velkoplošná, patří k předním oblastem cestovního ruchu. Příroda je zde nejlépe zachována a poskytuje člověku nejlepší podmínky pro odpočinek, pro poznávání i pro aktivní turistiku (Holeček a kol. 1999).

Ve všech chráněných územích je pocíťována lidská přítomnost větším i menším způsobem: vytváření cest a stezek, odhazování odpadků, vznik požárů, které mohou způsobit vážné poškození, citelné ohrožení volně žijících živočichů a škod na úrodě. Správa chráněných oblastí by měla řídit návštěvnost tak, aby nebyla narušena stanoviště volně žijících živočichů, ale zároveň byl příznivě naplněn účel návštěv návštěvníků. Místa, která navštívujeme, obecně potřebují pomoci, aby se vypořádaly s tlakem, který na ně klademe (Bell 2008).

Holeček a kol. (1999) upozorňuje, že přírodu je třeba chránit před člověkem. Ohrožuje ji nejen průmyslová nebo zemědělská činnost, ale také nerozvážené soustředění cestovního ruchu do malých, přírodně významných území. Z tohoto důvodu je nutné respektovat při střetech cestovního ruchu se zájmy ochrany přírody jistá pravidla. Je v zájmu zachování našeho přírodního bohatství nejen pro nás, ale i pro budoucí generace, aby se aktéři cestovního ruchu chovali v přírodě ukázněně.

3.3 Sociologický výzkum

Hendl (2009) považuje samotný výzkum za systematické zkoumání přírodních nebo sociálních jevů za účelem získání poznatků, které vystihují a vysvětlují svět kolem nás. Výzkum se vyznačuje kombinací všech těchto znaků:

- jde o proces shromažďování údajů (dat);
- je systematický;
- problematizuje a systematizuje dosavadní znalosti;
- zahrnuje kritickou analýzu;
- vede ke zvyšování znalostí.

Pokud jde o pojem výzkum, jedna z mnoha definicí uvádí, že „vědecký výzkum je systematické, kontrolované, empirické a kritické zkoumání hypotetických výroků o předpokládaných vztazích mezi přirozenými jevy.“ (Kerlinger 1972). Cílem výzkumu je rozšíření, ověření, upřesnění poznatků o předmětu a jeho souvislostech s okolím (Zich a Roubal 2014).

Sociologický výzkum (SV) – mluvíme-li o výzkumu, máme na mysli vědecký výzkumný proces, který se vykonává v konceptuálním a poznatkovém rámci sociologické teorie, což ve skutečnosti znamená, že k popsání a vysvětlování výzkumného problému se používají sociologické kategorie a pojmy (Zich a Roubal 2014).

Zvláštnost sociologických výzkumů je dána povahou řešených problémů. Stejně jako v jiných oblastech, i v tomto případě je výzkum coby fáze poznávacího procesu založen na empirickém spojení se skutečností. Zde konkrétně s jejím sociálním rozměrem, se světem sociálních fenoménů, a zkoumání směřuje od jeho jevové stránky k poznání a pochopení hlubších souvislostí. SV se zabývá prvky, jevy a procesy a jejich vzájemnými vztahy, což vše jsou součástí sociální skutečnosti a spoluvytvářejí její reálnou podobu (Reichel 2009).

Pojem „empirický“ znamená, že něco je založeno na zkušenosti nebo pozorování světa. Empirická otázka je taková otázka, kterou zodpovíme tím, že získáme přímou, pozorovatelnou informaci ze světa, než abychom pouze teoretizovali, uvažovali nebo argumentovali na základě nějakých základních principů. Podstatný koncept je „pozorovatelná informace o světě a některých jeho aspektech“. Název, který se používá pro „pozorovatelné informace o světě“ nebo „přímou zkušenost světa“, je pomnožné jméno *data*. Základní myšlenkou empirického výzkumu je používání dat pro zodpovídání otázek nebo navrhování a testování určitých představ (Punch 2008a).

Základními druhy sociologického výzkumu jsou:

Kvantitativní výzkum charakterizuje tzv. *lineární sekvence*, která se skládá z jasného řazení předem daných a po sobě jdoucích kroků. Prvním krokem je vždy definice výzkumného problému, po níž následuje formulace hypotéz, následně vytvoření operační definice, navržení výzkumného instrumentu, sestavení dat, jejich analýza a nakonec vyvození patřičných závěrů a napsání výzkumné zprávy (Hasmanová Marhánková a Hrešanová 2010).

Kvalitativní výzkum, pro který je naopak příznačná tzv. *cyklická sekvence*, která zahrnuje opětovné provádění různých výzkumných kroků během jednoho projektu. Výběr projektu je postupně zúžen prostřednictvím výzkumných otázek, jež určují sběr dat. Zaznamenaná data následně podléhají analýze, která vede k pokládání nových otázek a koloběh výzkumu se spouští znovu až do okamžiku, kdy se závěry projeví jako dostatečně bytelné (Hasmanová Marhánková a Hrešanová 2010).

Rozdíly mezi kvantitativním a kvalitativním přístupem podrobněji uvedeny v tabulce č. 03.

Tab. 03 Rozdíly mezi kvantitativním a kvalitativním přístupem (Reichel 2009)

kvantitativní přístup	kvalitativní přístup
Extenzivní šetření zkoumané skutečnosti	Intenzivní šetření zkoumané skutečnosti
Dedukce: nejprve formulace vztahů, pak sběr dat	Indukce: nejprve sběr dat, pak formulace vztahů
Zkoumání předpokládaných vztahů, ověřování hypotéz	Identifikace vztahů, vytváření nových hypotéz
Zkoumání několika aspektů u mnoha objektů	Zkoumání mnoha aspektů u mála objektů
Postup předem naplánován projektem zkoumání	Postup flexibilně reaguje na zjištěné informace
Získávání údajů vysoce standardizované	Získávání údajů značně nestandardizované
Sběr a analýzu lze provést poměrně rychle	Sběr a analýza údajů jsou většinou časově náročné
Po výzkumu výběrového souboru sběr končí	Sběr dat končí po teoretickém nasycení
Vyhodnocování dat po ukončení jejich sběru	Vyhodnocování dat v průběhu jejich sběru
Statistické zpracování dat nezbytné	Využití statistiky minimální až nulové
Kvantifikace dat, unifikace výpovědi vysoká	Výpověď nekvantifikovaná, jedinečná, obrazná
Zobecnění výsledků možné a očekávané	Zobecnění výsledků problematické, spíše nemožné
Výsledky relativně nezávislé na výzkumníkovi	Výsledky mohou být ovlivněny výzkumníkem
Testuje validitu porozumění zkoumanému problému	Pomáhá porozumět zkoumanému problému
Závěry někdy příliš abstraktní pro konkrétní podmínky	Dobré poznání konkrétních podmínek a situací

3.3.1 Fáze kvantitativního sociologického výzkumu

Zich a Roubal (2014) rozdělují fáze kvantitativního sociologického výzkumu na:

1. přípravná fáze výzkumu
2. fáze sběru empirického materiálu („terénní práce“)
3. fáze analýzy dat a zobecňování empirických údajů

Přípravná fáze výzkumu

Smysl projektu výzkumu je zejména v tom, aby celý výzkumný záměr byl dobře a racionálně připraven. V první fázi jde především o precizní formulaci cílů výzkumu a rozpracování výzkumného tématu do verifikovaných hypotéz. Formulace výzkumných otázek a hypotéz plní řadu významných funkcí. Předně jde o pokračování procesu ujasňování cílů výzkumu. Měli bychom znát „co víme“, abychom stanovili to „co chceme vědět“. (Zich a Roubal 2014).

Hypotéza je představa o vztahu mezi uvažovanými proměnnými. Ta se výzkumem zamítá nebo potvrzuje na základě empirické evidence faktů. Hypotézy mohou být navrženy na základě předběžného výzkumu - pilotní studie, která se provádí za účelem mapování problému a získaných předběžných informací (Hendl 2009). Pilotní studie je prováděna na malé skupině vybrané z populace, kterou chceme studovat. Záměrem pilotní studie je zjistit, zda informace, kterou požadujeme, v naší populaci vůbec existuje a zda je dosažitelná (Disman 2011).

Předvýzkum je znovu prováděn na malém vzorku naší cílové populace. Tento vzorek je však zpravidla větší než vzorek pro pilotní studii. Předvýzkumem se testují nástroje, které ve výzkumu máme v úmyslu použít, měl by se stát nezbytnou součástí každé výzkumné akce (Disman 2011).

Kvantitativní šetření o vztahu proměnných začíná cílem a výzkumnými otázkami. Díky nim jsou stanoveny proměnné, kterým se bude ve výzkumu věnovat pozornost. Primární intencí v kvantifikovaném šetření je změřit u skupiny lidí tyto proměnné a zjistit, v jakém jsou vztahu mezi sebou v získaném vzorku. Převedení tohoto plánu do praxe vyžaduje čtyři rozhodnutí (Punch 2008b):

1. *Musíme se rozhodnout, jaký účel a cíle a co chceme zjistit pomocí našeho šetření. Pracujeme na návrhu cílů a formulaci výzkumných otázek. Pokud budou dostatečně specifické, řeknou nám, o jaké proměnné se máme zajímat a jaká data potřebujeme k zodpovězení otázek.*
2. *Musíme se rozhodnout, kolik proměnných budeme měřit, jak budeme data získávat – jaké otázky při sbírání dat budeme klást a jak je budeme klást.*
3. *Musíme se rozhodnout, od koho budeme data získávat – tj. musíme vybrat výzkumný soubor.*
4. *Musíme se také rozhodnout, jak budeme data analyzovat, aby získané výsledky představovaly odpovědi na naše otázky.*

Nedílnou součástí přípravné fáze sociologického výzkumu je reflexe o metodě shromažďování empirického materiálu, která nabývá odpovídající podobu po formulaci hypotéz. Již v této fázi je realizována příprava techniky sběru empirických dat ve shodě se záměrem výzkumu a charakterem výzkumného problému. (Zich a Roubal 2014).

Reichel (2009) shrnuje to základní a nejdůležitější z přípravné fáze tak, že v rámci přípravy zkoumání byly položeny a zodpovězeny stěžejní otázky „co“, „proč“, „jak“, „kdo“, „kdy“, „kde“, „za jak dlouho“ a samozřejmě též „za kolik“.

Fáze sběru empirického materiálu („terénní práce“)

Hendl (2009) tvrdí, že sběr dat je pro mnoho výzkumníků nejdůležitější etapou, protože získaná data zahrnují informace o řešené výzkumné otázce. Provádí se výběr sledovaných jednotek, je možné uskutečnit experiment, měří se výzkumné proměnné.

Převládající část prací této fáze následuje až po definitivním vypracování a schválení návrhu výzkumu. Konkrétní potřeby na celé organizační zajištění terénní fáze závisí na druhu výzkumu a vymezení problému zkoumání a na způsobu shromažďování materiálu. Kvalifikovanost tazatelů v mnohém rozhoduje o úspěchu či neúspěchu celého výzkumu a to především v případech, kdy jde o techniku dotazování (Zich a Roubal 2014).

Postupy zjišťování údajů od vybraných osob lze rozdělit do dvou základních tříd (Pecáková a kol. 2004):

1. Standardizované postupy – vycházejí z teoretického předpokladu, že na standardní stimul přichází pouze na něm závislá odezva. Používají se zejména v kvantitativním výzkumu, jelikož je cílený na získání číselných údajů – odpovědí na otázku „kolik“. Typické pro tyto postupy je vypracování jednotného „návodu“ nebo „formuláře“. Velkou výhodou je získávání požadovaných údajů od všech respondentů shodným způsobem.
2. Nestandardizované postupy – patří mezi detailnější metody, které nacházejí využití především v kvalitativních výzkumech a při jejich aplikaci se odpovídá zejména na otázky typu „proč“ nebo „jak“. Formalizovaný dotazník je zde nahrazen volnějším „scénářem“ rozhovoru. Klíčový rozdíl oproti standardizovaným postupům je zde interaktivní přizpůsobování v průběhu rozhovoru v závislosti na odpovědích dotázaných.

Jak uvádí Disman (2011), existuje mnoho různých technik sběru dat. Reichel (2009) tvrdí, že se o některých souborech technik referuje s nepatrnými terminologickými rozdíly, nicméně v nich můžeme shodně najít pětici základních technik: **přímé pozorování, rozhovor (též interview), dotazník, analýza dokumentů a experiment**.

Disman (2011) definuje první čtyři techniky takto:

Přímé pozorování – to je zaměřené, dobře plánované vnímání vybraných jevů. To, co bylo vnímáno, je pečlivě a systematicky zaznamenáno.

Rozhovor – vyžadované informace jsou získávány v přímé interakci s respondentem. Rozhovor může být prováděn tváří v tvář nebo telefonicky.

Dotazník – respondent odpovídá písemně na otázky tištěného formuláře.

Analýza dokumentů – to je analýza jakýchkoliv dokumentů, které nebyly vytvořeny za účelem našeho výzkumu. Záznamem mohou být právě tak dobře psané dokumenty jako jakékoliv materiální stopy lidského chování.

Experiment – manipulace s některými proměnnými a sledování výsledné změny na dalších proměnných, což činí přístup experimentální. (Reichel 2009)

Při posuzování kvality empirických dat je ověřována jejich validita, zda data skutečně dávají odpověď na to, co nás z hlediska výzkumných cílů zajímá a co máme z hlediska operacionalizace pojmů na mysli. Zkoumá se, zda se získané údaje skutečně shodují se skutečností, například zda výpovědi respondentů nejsou úmyslně zkreslující. Je nutné rovněž sledovat, zda zkoumaný soubor je dostatečně veliký, aby bylo možné získané poznatky abstrahovat. Teprve na základě tohoto kritického posouzení je celý empirický materiál připravován pro analýzu dat (Zich a Roubal 2014).

Fáze analýzy dat a zobecňování empirických údajů

Jestliže jsme data shromáždili, jak je budeme analyzovat? Punch (2008b) radí, abychom se vrátili zpět k výzkumným otázkám a jejich ústřední roli v celém výzkumu. Výzkumné otázky prezentují výzkumníkovi, bez jakých dat se neobejde. Také indikují nebo implikují, co se s nimi musí provést, aby mohly být potencionálně nalezeny odpovědi na tyto otázky. To znamená, že výzkumník, byť není odborníkem ve statistice, si musí umět logicky představit, co se s daty má vykonat, aby bylo možné otázky zodpovědět.

Před samotnou analýzou je potřeba data připravit – jde o prozkoumání a pročištění dat dříve, než se začne s jejich analýzou. Výzkumník musí překontrolovat vyplněné odevzdané dotazníky a posoudit, co provést s nesrozumitelnými odpověďmi, s více zaškrtnutými odpověďmi u jedné otázky a se chybějícími odpověďmi (Punch 2008b).

Druhý krok popisuje Reichel (2009) jako kódování kvantitativních dat, které se odehrává tak, že jednotlivým kategoriím každého znaku jsou přiřazovány symboly, obvykle číselné. Podkladem pro kódování jsou odpovědi dotázaných, kteří v rámci rozhovoru, nebo při vyplňování dotazníku vybírali z předem stanovených variant. Varianty znaků se kódují podle předem připraveného kódovacího klíče, který určuje způsob kódování každého ze znaků a též mu vymezuje standardní pořadové místo mezi ostatními znaky (určitý sloupec).

Zich a Roubal (2014) zmiňují, že pro pořizování dat se připravuje matice, kde každý sloupec reprezentuje jednu proměnnou (odpověď). Každý řádek matice označuje jeden dotazník (záznamový list). Proměnné ve sloupcích jsou většinou označeny shodně s číslem otázky a stručným textem jejího znění. Takto připravená matice dat z dotazníků (záznamových listů) představuje systémový soubor, který je podkladem dalších analytických kroků, především třídění dat, testování hypotéz a měření souvislostí.

Analýza dat získaných ze sociologického zkoumání může být provedena různými postupy. Statistika má propracované různé jednoduché i složité metody, které umožňují ze získaných zdrojů inferovat významné poznatky, které je možné prostřednictvím různých dalších postupů také ověřovat (Zich a Roubal 2014).

Realizací analýzy dat je pak v podstatě celá tato práce shrnuta do závěrečné zprávy výzkumu. Podoba jejího uspořádání i intenzita zobecnění je ovšem různá a závisí na cíli výzkum. Na závěr je nutné připomenout, že každý výzkum by měl být chápán jako součást obecnějších poznávacích procesů, kdy závěrečná zpráva nemůže fakticky definitivně do všech detailů zkoumaný problém explikovat. Odhaluje pouze ta jeho hlediska, se kterými se uvažovalo při jeho projektování, a pokládali jsme je pro poznání za významné (Zich a Roubal 2014).

3.3.2 Dotazníkové šetření

Nejběžnější formou sběru informací v terénních průzkumech je dotazování, kdy údaje jsou získávány prostřednictvím záměrně cílených otázek buď v rozhovoru tazatele a dotazované osoby vedeném tvář v tvář, telefonicky, nebo písemnou formou – vyplňováním tištěného či elektronického dotazníku. Údaje jsou získávány zprostředkovaně. Obsah a forma rozhovoru či dotazníku tedy může zásadně ovlivnit kvalitu získaných informací a možnosti jejich dalšího zpracování a využití. Významnou úlohu hraje rovněž osobnost tazatele (Pecáková 2008).

Ferjenčík (2000) tvrdí, že ve společenských vědách a vědách o člověku existuje mnoho výzkumných otázek, na které je obtížné hledat odpovědi ptaním se

jednotlivých lidí tváří v tvář. Především tam, kde musíme stejnou sadu otázek zadat velkému počtu lidí, bude efektivnější, když jim ji zadáme najednou – simultánně. Dotazník v jeho základní podobě není nic jiného než standardizovaný rozhovor předložený v písemné podobě. Chráska (2007) vnímá dotazník jako soustavu předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba (respondent) odpovídá písemně.

Prvním krokem k vytvoření návrhu dotazníku je sestavení podrobného seznamu výzkumných hypotéz, které chceme testovat. Hypotézy jsou výroky o vztahu mezi dvěma a více proměnnými. Tyto výzkumné hypotézy by měly vycházet z rámcových hypotéz stanovených v přípravné fázi, ale měly by již být konkrétnější.

Druhým krokem by měla být operacionalizace hypotéz, což je proces, během něhož definujeme postup, který nám umožní empiricky testovat danou hypotézu. Jinými slovy, musíme vymyslet způsob, jak empiricky „změřit“, jestli hypotéza platí nebo neplatí. Operacionalizace se provádí tak, že každou proměnnou, o níž hypotéza něco říká, musíme převést do sady empirických indikátorů (často může více indikátorů nahrazovat jednu proměnnou – tj. měří ji z různých úhlů). Nyní již jen určíme podmínky, za jejichž splnění považujeme hypotézu za vyvrácenou a za jakých naopak ne (Melichar a Hönigová 2005).

Obrázek č. 01 – Dotazníkové šetření v praxi

4. CHARAKTERISTIKA ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

4.1 Vznik NP České Švýcarsko a jeho poslání

Nejmladší z Národních parků v České republice, Národní park České Švýcarsko (NPČS), byl založen na základě schválení zákona č. 161/1999 Sb., kterým se vyhláší Národní park České Švýcarsko, a mění se zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Počátek jeho fungování se datuje od 1. 1. 2000.

Hlavním důvodem pro zřízení NPČS je zabezpečení ochrany přírody a krajiny v nejhodnotnější části Chráněné krajinné oblasti Labské pískovce. Prvořadou funkcí národního parku je zachování a zlepšení přírodního prostředí, ochrana unikátních geomorfologických hodnot, divoce rostoucích rostlin a volně žijících živočichů a uchování charakteristického vzhledu krajiny (Zákon č. 161/1999 Sb.).

Drozd a kol. (2013) zmiňují, že Správa NPČS dále specifikuje poslání parku takto:

Primární poslání je:

- ochrana přirozených a přírodě blízkých ekosystémů a přirozených procesů v nich probíhajících,
- ochrana geologicko-geomorfologické, biologické a krajinné diverzity území.

Sekundární poslání je:

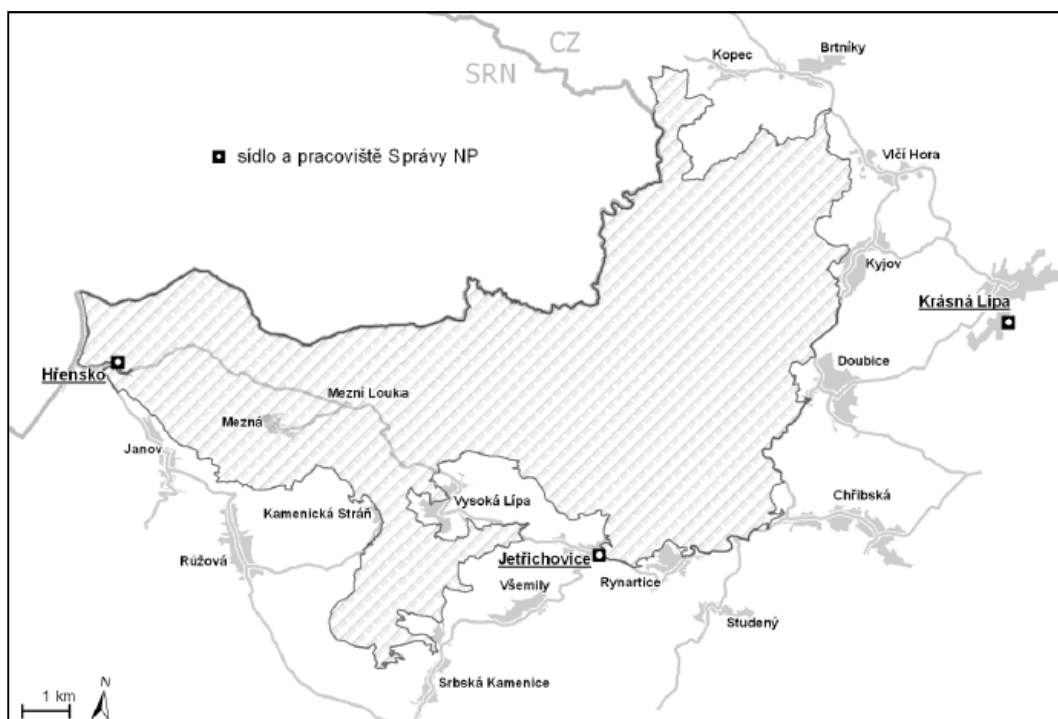
- vědecko-výzkumná a dokumentační činnost,
- práce s veřejností, zejména podpora a regulace trvale udržitelného turismu, podpora regionu a ekologická výchova, spolupráce s místními samosprávami, orgány státní správy, nevládními sdruženími atd.

4.2 Geografie NP České Švýcarsko

Území NP České Švýcarsko Geograficky zasahuje do severovýchodně rozsáhlejší části Děčínské vrchoviny, a to pouze na pravém břehu Labe na sever od Hřenska po státní hranici až k bodu západojihozápadně od Brtníků. Jeho východní hranice se dotýká Kyjova, Dolní Chřibské, Jetřichovic, obchází Růžovský vrch od jihu a vrací se k Hřensku. Součástí národního parku jsou tedy celé Jetřichovické stěny se známou Pravčickou bránou, s údolím Křinice, vyhlídkovou Mariinou skálou nad Jetřichovicemi aj., a malá část Růžovské vrchoviny s dominantním Růžovským vrchem (619 m), zdaleka viditelným osamělým čedičovým kuželem. Do jiných geomorfologických jednotek na okrajích zasahuje národní park jen malou, zcela zanedbatelnou rozlohou (Rubín 2003). Poloha území NPČS je znázorněna na obrázku č. 02.

Drozd kol. (2013) popisují, že NPČS je obklopen chráněnými krajinnými oblastmi Labské pískovce a Lužické hory, které plní funkci ochranného pásma národního parku. Na německé straně navazuje na území NP České Švýcarsko National park Sächsische Schweiz (národní park Saské Švýcarsko) a Landschaftschutzgebiet Sächsische Schweiz (Chráněná krajinná oblast Saské Švýcarsko).

Obrázek č. 02 – Poloha NP České Švýcarsko (Drozd a kol. 2013)

4.3 Původ názvu České Švýcarsko

České Švýcarsko spolu s Českým rájem je možné pokládat za kolébkou turistiky v českých zemích, a to zhruba od 2. poloviny 18. století. Originální název byl ovšem Saské Švýcarsko. Prvně jej použili dva švýcarští výtvarníci (Graff a Zing), kteří od r. 1776 umělecky působili v Drážďanech a podnikali výlety do této oblasti na sever od Hřenska, tedy převážně na saské straně. Oblast nazvali Švýcarskem, jelikož jim oblast pro svou krásu a romantičnost připomínala domov. V 19. století se ujaly také názvy České Švýcarsko a Česko-saské Švýcarsko, které byly užívány v podstatě ještě po 2. světové válce. Po vyhlášení chráněné krajinné oblasti Saské Švýcarsko na německé straně v roce 1956 a Národní park Saské Švýcarsko v roce 1990 se název definitivně účelově vymezil na Saské a České Švýcarsko (Rubín 2003).

4.4 Historie osídlování Českého Švýcarska

Drozd a kol. (2013) uvádějí, že první známky o životě člověka se na území Českého Švýcarska objevují na konci starší doby kamenné (paleolit), tedy před více než 10 tisíci lety. Početnější archeologické nálezy pocházejí až ze střední doby kamenné (mezolit), kdy se zde pohybovaly skupiny lovců-sběračů. V mladší době kamenné, lidé postupně opouštěli svůj dosavadní způsob obstarávání potravy (sběr a lov) a začali se usazovat a zakládat první zemědělské vesničky. Místní skalnatá krajina však neskýtala příliš kvalitní podmínky pro nový způsob života, proto se předpokládá, do prvních století našeho letopočtu byla zdejší krajina téměř neosídlená. V období raného středověku (6. až 12. stol. n. l.) se v celé oblasti prakticky nenacházela trvalá sídla. Území protínalo několik dálkových cest

spojujících osídlené oblasti. Jedinou dosud známou osídlenou lokalitu z tohoto období je slovanské sídliště vybudované mezi 8. a 10. stoletím na skalnatém ostrohu nad říčkou Křinicí, které pravděpodobně plnilo funkci obranného střediska. Zlom v osídlení a využívání krajiny Českého Švýcarska nastal ve 13. a 14. století. I v této době si však zdejší krajina zachovala v rámci státu svá specifika. Zatímco v jiných, zemědělsky příznivějších oblastech země docházelo k dosídlování krajiny zakládáním tradičních zemědělských osad a měst, skalnatý a pralesovitý charakter Českého Švýcarska tento model kolonizace aplikovat nedovolil. Osady vznikaly v příhodnějších polohách za hranicemi dnešního národního parku, přičemž nejstarší z nich pravděpodobně využily strategické pozice při obchodních stezkách. Se středověkou kolonizací bývají spojovány opevněné lokality ve skalách, dnes nazývané skalní hrádky. Zatímco u některých lokalit o jejich funkci skutečného správního centra není pochyb (Falkenštejn u Jetřichovic, Šaunštejn u Vysoké Lípy), důvod zbudování zbylých opevnění není dosud spolehlivě objasněn; zřejmě se jednalo o drobná hornická a výrobní centra (např. tzv. Kyjovský, Brtnický, Vlčí nebo Chřibský hrádek).

4.5 Přírodní poměry území Českého Švýcarska

4.5.1 Geomorfologie území

Oblast Českého Švýcarska tvoří nejsevernější součást rozlehlé České křídové tabule. Hlavním faktorem, dodávajícím krajíně Českého Švýcarska neopakovatelnou diverzitu je geologická a geomorfologická stavba tohoto území. Velká většina území je budována usazenými horninami – **křemennými pískovci**, v nichž se vytvořilo množství různorodých tvarů povrchu (Drozd a kol. 2013).

Před více než 90 miliony let pokrývalo území Českého Švýcarska mělké a teplé moře. Dvě desítky milionů let na jeho dně docházelo k sedimentaci písku z řek a potoků, vrstva písku přesáhla až 1000 metrů a po ústupu moře došlo k jejich zpevnění na pískovcovou horninu. V třetihorách byla zdejší oblast zasažena tektonickým neklidem a vulkanickou činností, díky níž došlo k rozpuštění pískovců a jejich prostoupení sopečnými vyvělinami. Současnou podobu získala krajina v nejmladším geologickém období – ve čtvrtohorách. Působením klimatických vlivů, obzvláště v průběhu střídání dob ledových a meziledových, docházelo k postupující erozi méně zpevněných částí pískovcových hornin. Především díky říční erozi vznikly známé soutěsky říček Kamenice a Křinice nebo nádherného kaňonu Labe. Puklinovými systémy pronikala voda hluboko do nitra pískovců a dříve souvislá pískovcová tabule se rozpadla na nynější kvádrové pískovce. Nejznámější skalní útvar Českého Švýcarska, NPP Pravčická brána, vznikl boční erozí skalní ostruhy.

Pískovcový reliéf národního parku doplňují charakteristické kužely vulkanitů s výskytem suťových polí. Nejvyšší z nich – NPR Růžovský vrch (619 m) je nejvyšším místem v obou národních parcích. Naopak nejnižší místo v celé České republice se zde ve výšce 114 m n. m. nachází v kaňonu Labe ve Hřensku (Patzelt a Sojka 2005).

4.5.2 Vodstvo

Vzhledem k propustnosti pískovců je Českosaské Švýcarsko poměrně skrovné na stojaté vody a povrchové vodní toky. Současně, poněkud paradoxně, protéká celým územím naše největší řeka Labe. Štědré jsou naopak rezervoáry podzemních vod, které jsou důležitým zdrojem pitné vody (NPČS 2015a).

Nejvýznamnějším vodním tokem Českosaského Švýcarska je řeka Labe. Dalšími význačnějšími toky jsou na české straně říčka Kamenice a její přítoky, v Sasku pak říčky Biela a Lachsbach s přítoky Sebnitz a Polenz. Celým územím na české i saské straně protéká říčka Křinice (NPČS 2015a).

V údolních polohách dochází k vývěřům podzemních vod či zadržování povrchových srážkových vod a vod z tajícího sněhu. Vznikají zde malé tůňky, mokřady a rašeliniště, které mají nenahraditelný význam pro vývoj mnoha druhů živočichů a rostlin vázaných na tyto biotopy (Drozd a kol. 2013).

4.5.3 Podnebí

Pro převážnou část území NP České Švýcarsko je typické normálně dlouhé, mírné až mírně suché léto a normálně dlouhá, mírná až mírně chladná a suchá zima. Průměrná roční teplota je cca 7°C. Vydátost srážek se zvětšuje v oblasti směrem na východ od Labe přes národní park České Švýcarsko do Lužických hor. Toto souvisí s rostoucí nadmořskou výškou. Na území národního parku se průměrné úhrny srážek pohybují kolem 800 mm, s jasným nárůstem k východu (Mezná 746 mm, Rynartice 798 mm, Zadní Doubice 842 mm) (Drozd a kol. 2013).

V oblasti NP České Švýcarsko jsou poměrně výrazné teplotní rozdíly, jejichž příčinou je výrazné převýšení oblasti přesahující 600 m. Průměrná roční teplota v Děčíně dosahuje 9 °C, zatímco v centrální části národního parku se pohybuje kolem 7 °C. Daleko výraznější difference vykazují srážky (Děčín 673 mm, Jílové 736 mm, Vysoký Sněžník a Jetřichovické stěny 800 mm, přilehlé Lužické hory přes 1000 mm), což způsobuje přechod vzdušných mas přes hřeben Lužických hor. Skalnatá oblast parku, především v povodí říčky Kamenice, je při déletrvajících srážkách a přivalových deštích velmi náchylná ke vzniku bleskových povodní. (NPČS 2015b)

Drozd a kol. (2013) tvrdí, že na území Českého Švýcarska, díky jeho krajinné rozrůzněnosti, mají větší význam místní klimatické podmínky (tzv. mikroklima) než makroklima. Neobvyklost mikroklimatických podmínek národního parku se projevuje především v tzv. klimatické inverzi. Tento jev se projevuje kumulováním studeného vzduchu na dně hlubokých rokli a soutěsek. Tato skutečnost má podstatný vliv na živou přírodu. Patzelt a Sojka (2005) zmiňují, že na dně těchto rokli v malých nadmořských výškách okolo 120 m n. m. se díky klimatické inverzi nalézají horské druhy rostlin a živočichů, které se jinde vyskytují až o 1000 m výše.

4.5.4 Flóra a fauna

Je zřejmé, že pestrost makro i mikroreliefu takřka v celé oblasti národního parku předurčuje i pestrost mikroklimatu a na ně vázané složení rostlinstva a zvířeny.

Flóra

V chladnějším prostředí soutěsek v nadmořské výšce přibližně 200 m se vyskytují chladnomilnější druhy podhorské a horské jako chráněná kapradina žebrovice různolistá, čípek objímavý, plavuň pučivá, početné druhy mechů, lišejníků atd. Také přirozené stanoviště zde má smrk ztepilý, kterému se na dně soutěsek daří. Naopak na vyhrátých vrcholech pískovcových skal se leckde zachoval reliktní bor s podrostem vřesu, borůvčí a brusinek. Přes 90 % plochy národního parku je zalesněno, leč druhotnými porosty pozměněnými člověkem, například s hojnou invazivní borovicí vejmutovkou. Správa NP se nyní snaží o obnovu původního přirozeného složení lesů. Okraje cest a pasek zdobí až přes 1 m vysoký náprstník červený s hrozny fialových až bílých trubkovitě nálevkovitých velkých květů. Jinou

vegetaci mají kamenité svahy čedičových kopců s porosty květnatých bučin a kyčelnicí devítilistou i cibulkonosnou v podrostu (Rubín 2003).

Fauna

Místa NPČS téměř nedotčená civilizací a turistickým ruchem jsou ideální pro nerušený vývoj živočichů. K nejvzácnějším patří sokol stěhovavý, který byl dříve v ČR již zcela vyhuben. V hlubokých lesích hnízdí čáp černý a říčka Kamenice se jako jediná v České republice po padesátileté odmlce opět stala domovem lososa obecného. Z nedávné minulosti jsou uváděna i pozorování rýsa ostrovida, který se zde dříve běžně vyskytoval. Vodní toky jsou domovem vydry říční, pstruha obecného, mihule potoční či vranky obecné. Největší živočichy zastupuje hojný jelen evropský, setkat se lze i s nepůvodními druhy, jako je muflon a kamzík. Velmi pestré je zastoupení hmyzu a spatřit lze i některé druhy kobylek či brouků, které opět nikde jinde v ČR nežijí. Mimořádné bohatství motýlí fauny dokládá skutečnost, že v okolí Vysoké Lípy bylo popsáno více než 900 druhů motýlů (Patzelt a Sojka 2005).

Obrázek č. 03 – České Švýcarsko – pohled z Pravčické brány

5. METODIKA

Výzkumný problém

Pomocí dotazníkového šetření bychom měli podrobněji analyzovat socio-demografické charakteristiky návštěvníků NPCŠ, zjistit, jaké jsou hlavní důvody jejich návštěvy. Výzkumný problém je zaměřen především na prozkoumání motivace jejich návštěvy a na detailní rozbor preferencí týkajících se výběru tras a orientaci na nich.

Formulace otázek k výzkumnému problému a stanovení hypotéz

Aby byly lépe zachyceny všechny aspekty, které by mohly jednotlivé respondenty (návštěvníky) ovlivnit, nejprve jsme si položili základní otázky v rámci výzkumného problému a následně byly stanoveny hypotézy.

- **Základní otázky vztahující se k výzkumnému problému:**

- Jací návštěvníci navštěvují NP České Švýcarsko (pohlaví, věk, vzdělání, pracovní/ studijní zaměření, měsíční příjem, bydliště)?
- Do jaké kategorie turistů návštěvníci patří (pěší turisté, cyklisti, koloběžkaři; jednotlivci, skupiny)?
- Jaké jsou důvody jejich návštěvy národního parku?
- Jaké je výchozí a konečné místo jejich trasy a zda absolvují trasu poprvé?
- Z jakého důvodu si respondenti vybrali právě tu konkrétní trasu?
- Jak do národního parku (na nástup trasy) návštěvníci přicestovali a jak dlouhá je jejich návštěva?
- Podle čeho se dotazovaní na trasách národního parku orientují a zda provozují geocaching?
- Jaké parametry turistických tras oslovení návštěvníci preferují a jak hodnotí trasy NP České Švýcarsko?
- Jaké skupiny návštěvníků se zdají respondentům problematické?

- **Stanovení hypotéz:**

Vzhledem k doporučenému rozsahu bakalářské práce bylo k dalšímu zkoumání vybráno těchto 10 otázek pro stanovení hypotéz:

Má pohlaví vliv na způsob orientace návštěvníků na trasách národního parku? (vzorový příklad)

1. Má na důvody návštěvy parku vliv vzdělání návštěvníků?
2. Má věk návštěvníků vliv na výběr trasy v národním parku?
3. Má pohlaví návštěvníků vliv při upřednostňování konkrétních tras parku?
4. Má věk návštěvníků vliv na způsob orientace návštěvníků na trasách národního parku?
5. Má kategorie návštěvníka národního parku vliv na způsob orientace návštěvníků na trasách národního parku?
6. Má věk návštěvníků národního parku vliv na preferenci parametrů turistických tras?
7. Má kategorie návštěvníka národního parku vliv na upřednostňování konkrétních parametrů turistických tras?
8. Má pohlaví návštěvníků parku vliv při posuzování problematických skupin navštěvujících národní park?

9. Má pohlaví návštěvníků parku vliv na provozování geocachingu?
10. Má na důvody návštěvy parku vliv pohlaví návštěvníků?

Stanovení nutného rozsahu a segmentu zkoumaného vzorku

Velikost zkoumaného vzorku pro potřeby výzkumu byla stanovena na minimálně 200 respondentů, což je množství optimální, aby měly výsledky výzkumu patřičný stupeň důvěry a přesnosti. Výzkumu se mohli zúčastnit všichni návštěvníci národního parku, kteří umí číst a psát, rozumí česky psanému textu a byli ochotni mnou rozdávaný dotazník vyplnit.

Vytvoření dotazníku

Dotazník je tvořen 17 otázkami, celý dotazník je k dispozici k nahlédnutí v příloze č. 1 této BP. Strukturovaný dotazník byl rozdělen do tří částí:

- I. Motivace návštěvy národního parku
- II. Preference návštěvníků
- III. Sociodemografické charakteristiky návštěvníků

V dotazníku byly použity zejména polouzavřené (výčtové) otázky (7x), které se vyznačují tím, že u nich dotazovaný vybírá současně několik odpovědí a dále mohou respondenti spontánně odpovědět v případě potřeby, aniž by se museli zařadit k příslušné odpovědi. Pět otázek bylo v dotazníku uzavřených, kdy respondent měl možnost vybrat pouze z nabízených možností odpovědí, a dvě otázky byly dichotomické, na které lze dát jen dvě vzájemně se vylučující odpovědi (ano/ne, žena/muž). Dvě otázky byly otevřené, které nenavrhují dotazovanému žádné hotové odpovědi, je u nich určen jen předmět, ke kterému se má vyjádřit. V dotazníku byla i jedna otázka škálová, kdy respondent odpovídá tak, že vybírá určitý bod na předložené škále.

Ostrému dotazování předcházelo ověření dotazníku, zda není pro respondenty příliš nesrozumitelný, či otázky nejsou příliš osobní. Pilotní průzkum byl proveden na vybraném vzorku deseti na sobě nezávislých respondentů. Tito zkušební respondenti měli za úkol vyplnit dotazníky a po jejich vyplnění byl proveden rozhovor, co by na daném dotazníku změnili nebo co jim nebylo nejasné. Z pilotního průzkumu vyplynulo, že dotazník neobsahuje žádnou závažnou chybu a bylo tedy možné ho zpřístupnit ostatním respondentům.

Shromáždění dat

Dotazníkové šetření proběhlo v době od 1. 7. 2014 - 31. 8. 2014, za tuto dobu bylo získáno 215 dotazníků, což splnilo stanovené cíle, ve kterých byl požadavek alespoň 200 dotazníků. Strukturované dotazníky byly rozdávány osobně na atraktivních a turisticky frekventovaných místech:

- Jetřichovice → Jetřichovické vyhlídky
- Kyjov → Kyjovské údolí
- Dolský mlýn → lokalita zříceniny Dolského mlýnu
- Doubice → areál dřevěných soch u penzionu Stará Hospoda

Analýza výsledků výzkumu (matematicko-statistické vyhodnocení odpovědí)

Analýza získaných dat, byla provedena na základě základních popisných charakteristik. Testování hypotéz bylo provedeno na základě χ^2 (chí kvadrát) testu nezávislosti a odhad parametru p binomického rozdělení. Výpočty byly provedeny

na základě počítačového zpracování v programu MS EXCEL. Tyto dvě metody jsou předvedeny ve vzorovém příkladu.

V samotném výzkumu jsem postupoval následně:

1. Nejprve jsem formuloval nulovou hypotézu (H_0); jde o tvrzení, že mezi zkoumanými znaky neexistuje žádný vztah,
2. Dále jsem si stanovil, jakou použiju testovací techniku – v případě této bakalářské práce je stanoven test χ^2 a p - hodnota.
3. Na závěr jsem provedl výpočet testu, který jsem porovnal s hodnotou teoretického rozložení na stanovené hladině významnosti.

Vzorový příklad

S ohledem na skutečnost, že v kapitole „6. Výsledky práce“ budou prezentovány pouze výsledky bez pomocných výpočtů, pro názornost si uvedeme vzorový příklad včetně pomocných výpočtů, kterým řešíme jednu ze zkoumaných otázek našeho výzkumu.

Nejprve si stanovíme zkoumanou otázku: „**Má pohlaví vliv na způsob orientace návštěvníků na trasách národního parku?**“

Ze zkoumané otázky formulujeme nulovou hypotézu H_0 : **Neexistuje statisticky významný rozdíl, že pohlaví má vliv na způsoby orientace na trasách národního parku.**

K ověření hypotézy budou do dotazníku začleněny následující otázky:

Motivace návštěvy národního parku

„**Podle čeho se orientujete v trasách národního parku?**“ (Ize uvést i více odpovědí)

- A. Turistické značení
- B. GPS nebo digitální mapa např. v mobilním telefonu či tabletu
- C. Papírová mapa
- D. Jiná možnost

Sociodemografické charakteristiky návštěvníků

Pohlaví:

- A. Žena
- B. Muž

Dále budeme postupovat tak, že počty odpovědí respondentů uspořádáme do následující tabulky:

Tabulka č. 04 Vzorový příklad – pozorované četnosti

O	Pozorované četnosti O					
	Podle čeho se orientujete v trasách národního parku?					
Pohlaví		A	B	C	D	celkem
Ženy	Počet	88	16	70	3	177 = 53,31 %
	%	49,72	9,04	39,55	1,69	100,00
Muži	Počet	73	16	56	10	155 = 46,69 %
	%	47,10	10,32	36,13	6,45	100,00
Celkem Počet		161	32	126	13	332 = 100,00 %
Celkem relativní četnost %		48,49	9,64	37,95	3,92	100,00

V tabulce jsou uvedeny **pozorované četnosti (O)**, dále pak jsou v ní uvedeny absolutní četnosti (Počet) a relativní četnosti (%). Z tabulky je možné vyčíst, že ze 177 získaných odpovědí od žen se nejvíce vyjádřilo pro variantu „A Turistické značení“, a to 88 dotazovaných žen, což je 49,72 %. Odpovědi od mužů je v souboru pouze 155 a z nich 73 (rovněž nejvíce) se vyjádřilo pro variantu A, což je 47,10 %. Vidíme, že podíl respondentů klonících se k odpovědi A a C je vyšší u žen a u odpovědi B a D naopak u mužů. Zda jsou rozdíly ve všech variantách statisticky významné, je třeba ověřit Chí-kvadrát testem. Jinak řečeno, budeme zkoumat, zda jsou výsledné rozdíly jen věci náhody, či existuje skutečný rozdíl z důvodu různého pohlaví dotazovaných návštěvníků.

Výše uvedenou tabulku z tohoto důvodu doplníme dále o tabulku **očekávaných četností (E)** odpovědí. V ní je uveden počet odpovědí od dotazovaných žen a mužů ve stejném poměru, v jakém je rozdělen počet odpovědí v tabulce pozorovaných četností (konkrétně jako kdyby na varianty A až D odpovědělo 53,31 % žen a 46,69 % mužů). Očekávané četnosti jsou uvedeny v následující tabulce:

Tabulka č. 05 Vzorový příklad – očekávané četnosti

E	Očekávané četnosti E				celkem	
	A	B	C	D		
Ženy	85,83	17,06	67,17	6,93	177	= 53,31 %
Muži	75,17	14,94	58,83	6,07	155	= 46,69 %
	161	32	126	13	332	= 100,00 %

Nyní posoudíme použitelnost testu. Testu nelze použít v případech, jestliže ve více než 20 % všech políček jsou očekávané četnosti menší než 5, a dále v těch případech, kdy v jednom nebo více polích kontingenční tabulky je očekávaná četnost menší než 1 (Lamser a Růžička 1970). Nejsou-li tyto předpoklady splněny, není test spolehlivý. Je to možné řešit například tak, že přistoupíme ke spojení tříd proměnných, abychom tím získali vyšší četnosti v políčkách. Spojení tříd je však možné jen za předpokladu logické souvislosti (Zich a Roubal 2014).

V tomto případě je tato podmínka splněna.

Srovnání obou rozdělení (pozorovaných i očekávaných četností) probíhá na základě výpočtu testovacího kritéria χ^2 (chí kvadrát) podle následující relace:

$$\chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E}$$

Dosazením hodnot do tohoto vzorce získáme hodnoty uvedené v následující tabulce:

Tabulka č. 06 Vzorový příklad – porovnání pozorovaných a očekávaných četností

0,055	0,066	0,119	2,229	2,469
0,062	0,075	0,136	2,546	2,819
				5,288

$$\chi^2 = 5,288$$

Hypotéza H_0 se zamítá v případě, že $\chi^2 \geq \chi^2_{(r-1)(s-1)}(0,05)$, kde r je počet řádků tabulky a s počet sloupců (šedě označená část tabulky). V našem případě byla vyhledána hodnota v tabulce kritických hodnot (příloha č. 2 této práce) pro $\chi^2_3 = 7,815$.

V tomto případě vychází $\chi^2 = 5,288 < 7,815 = \chi_3^2(0,05)$.

Tomu odpovídá i výsledek p – hodnoty (vypočtena v MS EXCEL pomocí statistické funkce CHITEST) = **0,1519**, pro kterou platí:

p – hodnota $> 0,05$ → hypotéza H_0 se nezamítá,

p – hodnota $< 0,05$ → hypotéza H_0 se zamítá.

Závěr:

Jelikož $\chi^2 = 5,288 < 7,815 = \chi_3^2(0,05)$ a p -hodnota $> 0,05$, hypotéza H_0 se na hladině významnosti $\alpha=0,05$ nezamítá. Provedeným výzkumem dospíváme k závěru, že pohlaví návštěvníků národního parku nesouvisí s jejich způsobem orientace na trasách národního parku.

Vyhodnocení a prezentace výsledků

Finální a nejvíce očekávanou etapou celého dotazníkového šetření je bezesporu vyhodnocení a následná prezentace získaných výsledků. Před zahájením hodnocení je vhodné se vrátit na samý začátek a to do přípravné fáze výzkumu, kde byly definovány problémy a cíle dotazníkového šetření.

U obsáhlejších výzkumů je obecně doporučováno doplnit slovní popis výsledků grafickými pomůckami, jako jsou tabulky a grafy. Použitím grafů se znázorněním získaných dat dojde k zřehlednění výsledků a celá prezentace se tak stane zajímavější a srozumitelnější a to i pro případné vnější pozorovatele.

Vyhodnocení a prezentace výsledků dotazníkového šetření této práce jsou uvedeny v kapitole 7 – Výsledky práce a v kapitole 8 – Diskuze.

Vzhledem k poměrně rozsáhlému souboru dat bylo pro získání minimálního počtu očekávaných četností nutné provést spojení některých kategorií, popřípadě vybrat jen některé kategorie získaných dat. Případy, kdy ke spojení došlo, jsou označeny *a náležitě nadepsány.

Veškeré uvedené výpočty a grafy je možné najít na přiloženém CD v souboru „Výpočty hypotéz BP.xlsx“ a (příloha č. 3 této práce).

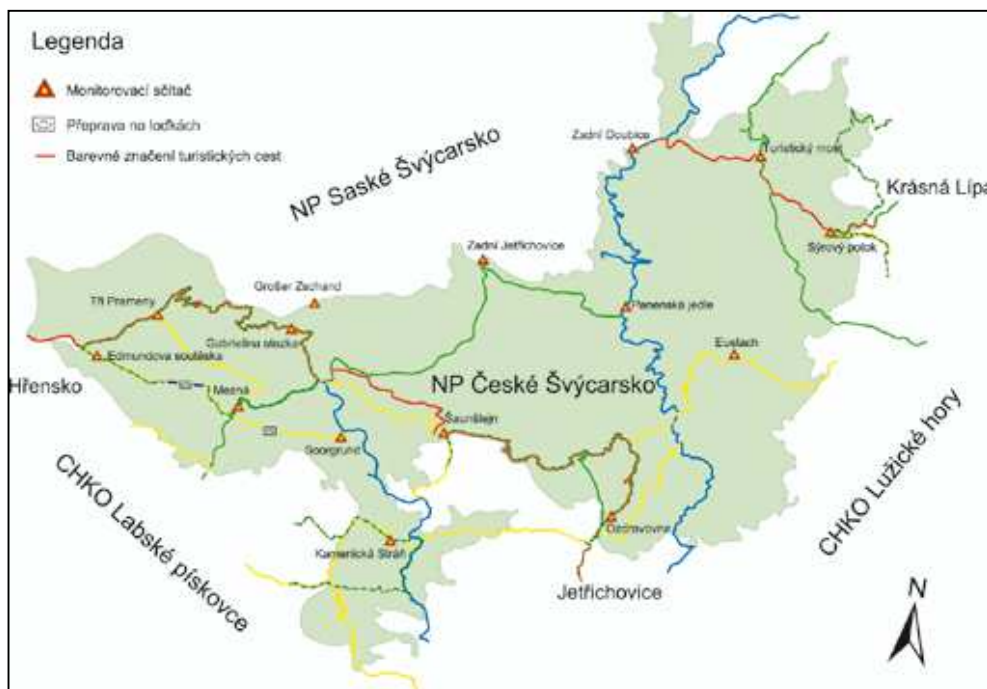
6. SOUČASNÝ STAV ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY

Analýzu současného stavu jsem zpracoval na základě sekundárních informací, které jsem získal od pracovníků Správy Národního parku České Švýcarsko, zejména od tiskového mluvčího pana Tomáše Salova.

Kala a Salov (2011) zmiňují, že návštěvnost přímo i nepřímo ovlivňuje stav a rozvoj národního parku. Z tohoto důvodu provádí Správa NP České Švýcarsko ve spolupráci s obecně prospěšnou společností Partnerství dlouhodobý monitoring návštěvnosti národního parku. Monitoring je realizován pomocí v ČR dosud ojedinělých automatických sčítačů, které nepřetržitě v hodinových intervalech zaznamenávají počty průchozích návštěvníků. Získané trendy jsou významné při plánování opatření k ochraně přírody, při plánování priorit údržby turistických tras a výběr lokalit pro umístění turistické infrastruktury. Pro monitorování návštěvnosti byly vybrány lokality, které se nachází na nejvýznamnějších turistických trasách, přeshraničních cestách do NP Saské Švýcarsko a výběrově i v první zóně národního parku. V současné době je v provozu 15 sčítačů, jejichž umístění je znázorněno na obrázku č. 04.

Obrázek č. 04 Lokality, na nichž probíhá monitorování v Národním parku České Švýcarsko.

Zdroj: Archiv Správy Národního parku České Švýcarsko

Automatické sčítače v oblastech:

- Hřensko/Mezná: Tři prameny, Gabrielina stezka, Edmundova soutěska, Mezná, Soorgrund
- Jetřichovicko: Ozdravovna, Kamenická Stráň, Šaunštejn, Zdrní Jetřichovice
- Krásnolipsko: Kyjovský hrádek/Sýrový potok, Turistický most, Zdrní Doubice
- Vnitřní části NP: Eustach, Panenská jedle, Velký Zschand

Nejnavštěvovanější oblastí je bezesporu Hřensko/Mezná (počty návštěvníků v jednotlivých oblastech viz. tabulka č. 07). Sčítače jsou umístěny na turistické trase: Hřensko-Pravčická brána-Mezní louka-Edmundova soutěska-Hřensko. V roce 2013 tuto oblast navštívilo více než 483 tis. turistů. V oblasti Jetřichovicka bylo zaznamenáno téměř 107 tis. návštěvníků. Krásnolipsko navštívilo bezmála 60 tis. turistů. Nejnižší návštěvnost (méně jak 15 tisíc) je monitorovaná na místech vzdálených od hlavních turistických atrakcí (Eustach, Panenská jedle, Velký Zschand).

Tabulka č. 07 Načítané počty impulsů na sčítačích v NPČS v roce 2013 (SNPČŠ 2013)

umístění	rozlišení směru	celkový počet impulsů od 1. 1. do 31. 12. 2013
Edmundova soutěska	ano	136 208
Tři prameny	ano	108 872
Gabriélinka stezka	ne	106 531
Mezná	ne	77 282
Soorgrund	ano	54 297
Jetřichovice - ozdravovna	ne	44 798
Kamenická stráž	ne	13 940
Šaunštejn	ne	23 870
Zadní Jetřichovice	ano	24 296
Sýrový most	ano	17 960
Turistický most	ne	16 913
Zadní Doubice	ano	24 956
Eustach	ne	9 401
Panenská jedle	ne	3 730
Velký Zschand *	ne	1 454

*) Chyba měření - vosí hnízdo ve sčítači, datová řada neúplná (pouze 1 - 10/2013)

Pozn.: Skutečný počet průchodů osob může být v závislosti na místních podmínkách až o 30 % vyšší. Zveřejněná data nejsou upravena matematickými postupy.

Hlavním záměrem monitoringu návštěvnosti je:

1. pozorování toku turistů jednotlivými lokalitami v čase,
2. sledování vzájemné výměny turistů mezi oběma národními parky,
3. monitoring ilegálních průchodů územím s nejvyšším stupněm ochrany.

KONCEPCE ROZVOJE CESTOVNÍHO RUCHU V ČESKÉM ŠVÝCARSKU

Zadavatel: České Švýcarsko, o.p.s.

Zpracovatel: DHV CR, spol. s r.o.

Doba řešení: 2005 - 2006

V rámci analýzy poptávky (DHV CR 2006) v cestovním ruchu byl zjišťován především počet a struktura návštěvníků v území. Cílem této části koncepce rozvoje bylo zjistit přibližné zatížení regionu národního parku s nastíněním jeho rozložení v prostoru a čase a zjistit, kteří návštěvníci region navštěvují, jaké formy cestovního ruchu provozují, jaké služby využívají atd.

Analýza poptávky byla zaměřena na jádrovou zónu, jelikož počty turistů a zatížení území jsou právě zde. Dále také proto, že návštěvníci Českého Švýcarska zpravidla do regionu míří právě za atraktivitami v jádrové zóně. I když se během své návštěvy pohybují i v nárazníkové zóně, struktura návštěvníků jádrové zóny nejlépe odráží skutečnou strukturu návštěvníků, kteří region navštíví.

Pro analýzu struktury návštěvníků bylo provedeno dotazníkové šetření návštěvníků. Šetření bylo prováděno metodou náhodného výběru – jednotliví tazatelé vždy dotazovali prvního procházejícího či projíždějícího (na jízdním kole) návštěvníka po ukončení předchozího dotazování.

Nejpodstatnější výsledky analýzy:

- Výrazná sezónnost a prostorová koncentrace cestovního ruchu v území: jednoznačně nejvíce návštěvníků v letních měsících a v oblasti Hřensko–Pravčická brána–Mezná.
- V letních měsících se v Českém Švýcarsku pohybuje denně asi 6 tisíc turistů, z toho nejzatíženějšími lokalitami jich projde asi 1 tisíc.
- Propojení Českého a Saského Švýcarska – téměř 3/5 návštěvníků Českého Švýcarska navštíví během svého pobytu také Saské Švýcarsko.
- Mezi dotazovanými byli mnohem více zastoupeni lidé s vyšším vzděláním (např. podíl vysokoškoláků mezi respondenty dosahuje téměř 40 %, zatímco tentýž podíl v rámci celé české populace starší 15 let se pohybuje kolem 10 %).
- Dominance návštěvníků středního věku, zejména pak manželských/partnerských dvojic (z toho vyplývá vysoká četnost dvoučlenných skupin turistů). Významné je také zastoupení rodin s dětmi.
- V regionu alespoň jednou přespí asi 69 % návštěvníků, zbytek jsou jednodenní výletníci.
- Přibližně 2/3 návštěvníků regionu jsou Češi (nejvíce jich je z Prahy a okresů v okolí Českého Švýcarska), asi 30 % Němci, zbývající podíl připadá na ostatní státní příslušnosti.
- Téměř polovina všech turistů navštívila region poprvé v životě a o Českém Švýcarsku se návštěvníci nejčastěji dozvěděli od známých či příbuzných.
- V regionu výrazně dominují „tradiční“ formy cestovního ruchu: relaxace, poznání a pěší turistika.
- Většina návštěvníků (70 %) využívá k dopravě do regionu vlastní automobil. Při dopravě na místě jej využívá již jen asi polovina z nich návštěvníků (kolem 35 %), a to např. na úkor jízdních kol nebo linkových autobusů.
- Jednoznačně nejčastější aktivitou, kterou turisté v národním parku provozují, je přirozeně pěší turistika, již uvedlo více než 90 % všech respondentů.
- Mezi českými i zahraničními návštěvníky je nejpočetnější skupina těch, kteří v regionu utratí za 1 den pobytu přibližně 300–600 Kč.
- Ubytovací služby využívají přibližně 2/3 návštěvníků národního parku (zbývající část jsou jednodenní výletníci).
- Návštěvníci celkově hodnotí úroveň služeb pro turisty v Českém Švýcarsku kladně; pro německé návštěvníky to platí více než pro Čechy.
- Za hlavní problémy považují návštěvníci nekvalitní silnice, málo parkovacích míst, vybavenost regionu alternativními službami pro turisty, nízkou hustotu a koordinaci veřejné dopravy a slabé možnosti nákupu základního zboží.

KATEGORIZACE A ZHODNOCENÍ VLIVU REKREAČNÍHO A TURISTICKÉHO RUCHU NA EKOSYSTÉMY NÁRODNÍHO PARKU ČESKÉ ŠVÝCARSKO

Doba řešení: 2005-2007

Zpracovatel: KOLPRON CZ, s.r.o., Sluneční náměstí 2, Praha 5

V letech 2005 – 2007 vytvořila společnost KOLPRON CZ, s. r. o., Sluneční náměstí 2, Praha 5 (KOLPRON CZ, 2007) pro Správu Národního parku České

Švýcarsko studii „Kategorizace a zhodnocení vlivu rekreačního a turistického ruchu na ekosystémy Národního parku České Švýcarsko“.

Základním cílem studie bylo zpracovat strukturovaný přehled zatížení jednotlivých částí NP České Švýcarsko cestovním ruchem a jeho dopadů na životní prostředí (se zaměřením na erozní projevy naturistických cestách). Důležitou složkou šetření bylo i vnímání (percepce) pozitivních a negativních faktorů turistického využívání území návštěvníky. Do projektu byl rovněž zařazen model změn v návštěvnosti NP a jimi vyvolaných nároků na turistickou infrastrukturu jako výsledku případného zapsání NP na seznam UNESCO.

Mezi námětové okruhy cílů patřilo:

- rozdělení tras podle turistického zatížení, identifikace nejzatíženějších míst,
- typizace míst podle dopadů cestovního ruchu,
- šetření vybavenosti a hypotéza požadavků při vyšší návštěvnosti.

Šetření i výsledky se vztahují k celému území NP České Švýcarsko. Na tomto území byla mapována síť významné turistické infrastruktury a cílů s vysokou návštěvností. Zde byly na hlavních turistických cestách rovněž definovány jejich lomové body, což umožnilo vymezit jednotlivé dílčí úseky, pro něž byla sledována intenzita zatížení. Byla podchycena rovněž i nástupní místa turistů z okolního území. Před samotným sběrem primárních dat proběhla syntéza již existujících podkladů, které mají vazbu na zpracovávanou tematiku. Primární data, která umožnila vymezit zájmová území pro následný monitoring, byla zjišťována místním šetřením. Ve finální fázi probíhalo sčítání a analýza chování a preferencí návštěvníků a rovněž monitoring eroze půdy na vtypovaných místech, včetně komplexního vyhodnocení získaných dat. Časové vymezení získávání primárních dat zohlednilo časové cykly návštěvnosti, a to s důrazem na stránku kvantitativní (intenzita projevů návštěvníků v území). Šetření se vztahovala k několika ročním obdobím. V průběhu šetření byla dodržována totožná časová schémata.

Hlavní zjištění vyplývající z provedených šetření a monitoringů jsou seskupena do těchto bodů:

- Rozložení turistů na území NP je velmi nerovnoměrné – nejvíce zatížená je západní část s nejznámějšími atraktivitami. Toto rozložení návštěvnosti se v průběhu roku v podstatě nemění, narůstá ovšem její intenzita v letní sezóně. Pravčická brána představuje hlavní – pro mnoho turistů jediný – cíl návštěvy.
- V NP příliš nekolidují nejvyužívanější trasy cyklistů s trasami pro pěší, cyklisté častěji navštěvují východní část NP. Cyklisté se i přes nově instalované zákazové značky pohybují i po neznačených cyklotrasách.
- Návštěvníkům nejčastěji vadí nízká frekvence autobusových spojů, nedostatečné spojení mezi Hřenskem a Jetřichovicemi. Parkovací kapacity jsou nedostatečné zejména ve Hřensku, turisté si zároveň stěžují na výši parkovného.
- Zatímco možnosti ubytování a stravování jsou hodnoceny až na výjimky pozitivně, turistům chybí spíše drobná doplňková vybavenost, jako např. kiosky, občerstvení, bankomaty, lavičky, odpočinková místa na trasách, odpadkové koše, veřejné záchody, pítka, informační tabule v cizích jazycích, zábradlí na vyhlídkách a v soutěskách atd.
- Většina turistických tras v národním parku má písčité nebo hlinitopísčité povrch, takže špatně odolává sešlapu i dešťové erozi.

- Nárůst návštěvnosti – dle zkušeností ze zahraničí – není obvykle spojen se samotným zapsáním památky na seznam UNESCO, ale je výsledkem případně s ním spojené marketingové kampaně.

ANALÝZA NÁVŠTĚVNOSTI REGIONU ČESKÉ ŠVÝCARSKO

Zpracovatel: České Švýcarsko, o.p.s.
Realizace: říjen 2013

Obecné cíle marketingového výzkumu aplikované na cestovní ruch (České Švýcarsko o.p.s. 2013):

- získání podkladů ke strategickému rozhodování při řízení cestovního ruchu, poskytovaných služeb a produktů
- posilování vztahu návštěvníků i rezidentů k regionu Českého Švýcarska
- příprava a realizace komunikačních kampaní
- informace o konkurenčním prostředí (regionu)

Z hlediska metodického postupu se jedná o marketingový výzkum (průzkum) na základě dotazníku pro širokou veřejnost, který vzešel a byl schválen zadavatelem. Sběr dat se uskutečnil v terénu v 10 předem konzultovaných a schválených lokacích Českého Švýcarska.

V první části vyhodnocení dotazníkového šetření se analýza zaměřila zejména na identifikaci návštěvníka – respondenta z hlediska jeho bydliště, věku, pohlaví a důvodu návštěvy regionu Českého Švýcarska.

Ve druhé části se kvantitativní analýza protknula s kvalitativní analýzou, tedy s reflexí předchozích zkušeností návštěvníků regionu. Byla zaměřena zejména na způsob dopravy do místa návštěvy, délku pobytu a preferovaný typ ubytování hostů. Zhodnotí zkušenosti návštěvníků s kvalitou poskytovaných služeb a celkově s úrovní cestovního ruchu v Českém Švýcarsku.

Výsledky analýzy:

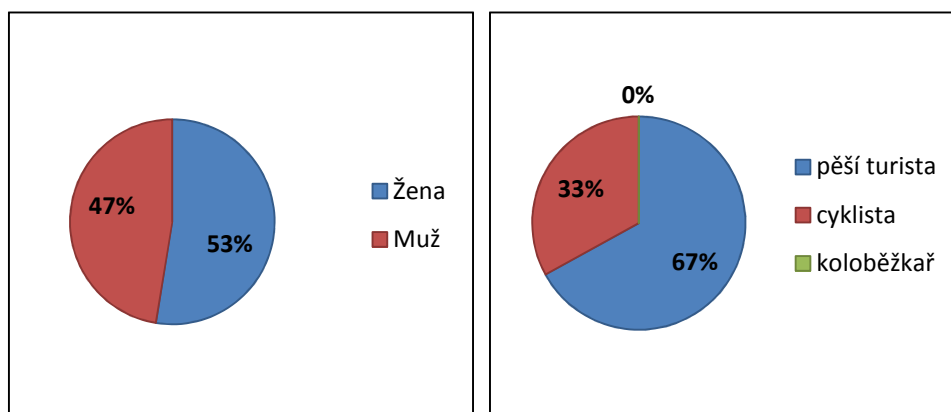
- Analýza návštěvníků regionu Českého Švýcarska poukazuje na převahu návštěvníků z Ústeckého kraje, Prahy a Středočeského kraje, překvapením pak bylo nízké procento návštěvníků z dalšího sousedícího Libereckého kraje.
- Očekávaná byla věková struktura souboru všech respondentů. 33 % respondentů se řadí do kategorie návštěvníků produktivního věku (do 59 let bez dětí), na druhém místě s 25 % jsou návštěvníci s dítětem školního věku.
- Většinu dotázaných respondentů (47 %), inspirovalo k návštěvě regionu něco jiného než webové stránky, média či veletrh cestovního ruchu.
- Nejvyšší zájem návštěvníků byl o přírodní atraktivity, památky a turistiku.
- Více než polovina respondentů plánuje strávit v regionu více než 4 dny.
- Ve zkoumaném souboru jsou nejpočetněji zastoupeni lidé, kteří do regionu jezdí několikrát do sezóny a plných 74 % návštěvníků již region v minulosti navštívila.
- Nejrozšířenější dopravní prostředek (72 %), který respondenti uvádějí při dopravě do regionu, výzkum prokázal motorové vozidlo. Šetrnou dopravu (autobus, vlak) využívají více pouze respondenti z Ústeckého kraje.
- Z respondentů, kteří využili ubytování v hromadných ubytovacích zařízeních v regionu, byla více než polovina spokojena nebo velmi spokojena a plných 73,3 % respondentů bylo velmi spokojeno nebo spokojeno s kvalitou stravování v regionu. 85,6 % respondentů bylo spokojeno nebo velmi spokojeno s dalšími službami v regionu.

7. VÝSLEDKY PRÁCE

7.1 Základní statistická data z dotazníkového šetření

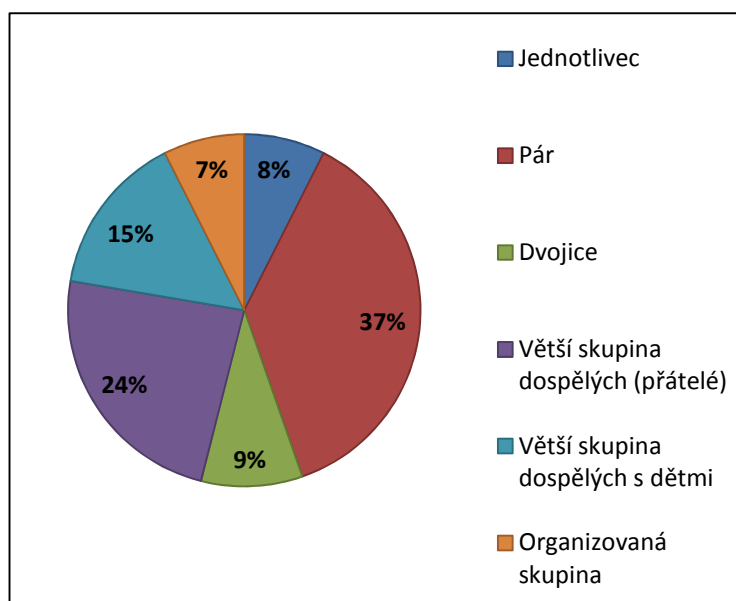
Díky získaným odpovědím z vyplněných dotazníků je možné respondenty rozřídít do základních skupin podle jejich pohlaví, kategorie návštěvníka, věku, vzdělání, bydliště. Výsledky jsou přehledně znázorněny v následujících grafech č. 01 – 05:

Graf č. 01 – Pohlaví a kategorie respondentů

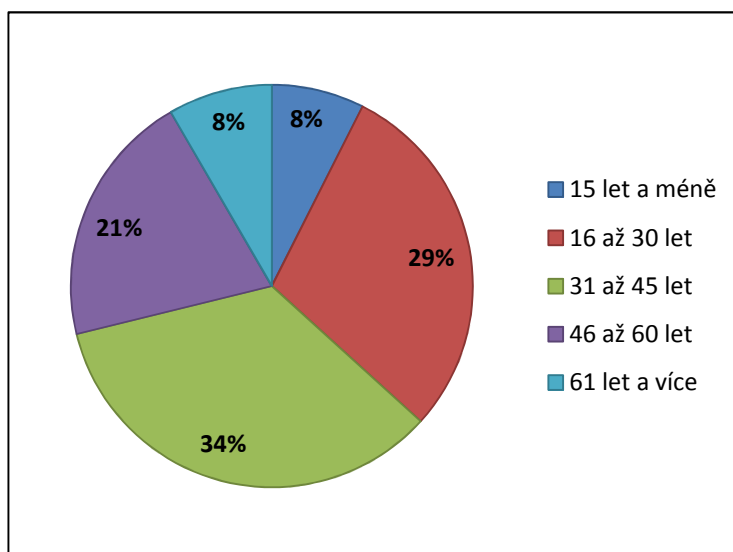

Z grafu č. 01 je patrné, že z celkového počtu respondentů jsou 2/3 pěších turistů a třetina cyklistů. Tento poměr je zcela závislý na výběru trasy, na které probíhá sběr dat. Nejvíce dotazovaných cyklistů je zaznamenána v lokalitě Kyjovského údolí, kdy tato trasa je určena jak pro cyklisty, tak i pro pěší turisty. Počet dotazovaných žen a mužů je poměrně vyrovnaný. Vyrovnanost je samozřejmá, jelikož dotazování nebylo zaměřeno na konkrétní počet respondentů žen a mužů. Poměrně stejné zastoupení žen a mužů potvrzuje i graf č. 02, ze kterého je zřejmé, že téměř polovinu dotazovaných tvoří páry nebo dvojice.

Graf č. 02 – Velikost skupiny respondentů

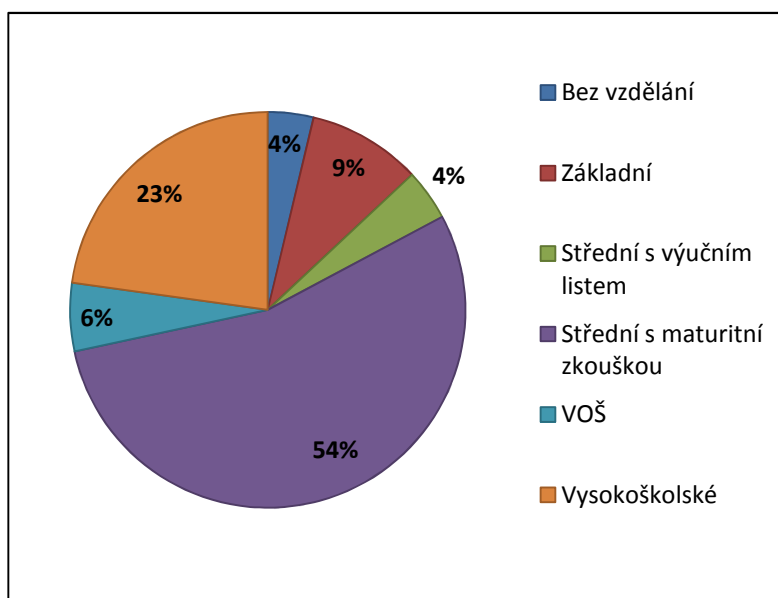

Graf č. 03 – Věková struktura respondentů

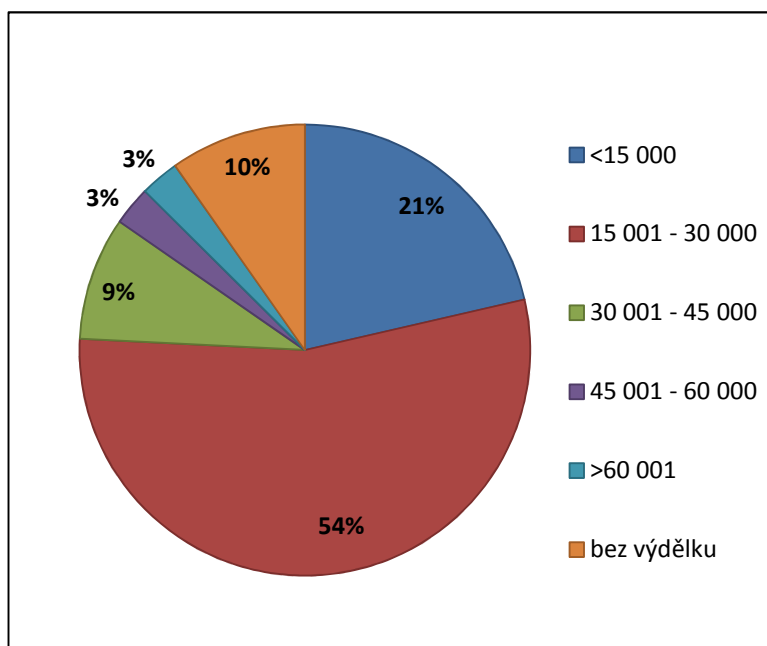
Téměř $\frac{3}{4}$ respondentů jsou lidé ve věku do 45 let (viz. graf č. 03). Nejpočetnější skupinou jsou návštěvníci středního věku 31 – 45 let.

Graf č. 04 – Vzdělání respondentů

Z grafu č. 04 je zřejmé, že převažující skupinou návštěvníků národního parku jsou středoškoláci. Zapříčiněno je to tím, že v celorepublikovém srovnání je lidí se středoškolským vzděláním nejvíce. Vysoký podíl respondentů středoškoláků v dotazníkovém šetření tvoří i studenti vyšších odborných škol nebo vysokých škol, kteří do dotazníku uváděli jako dokončené vzdělání středoškolské.

Graf č. 05 – Průměrný měsíční příjem respondentů

Nejpočetnější skupinu (54 %) dotazovaných tvoří turisté s měsíčním příjmem v rozmezí 15 001 – 30 000 Kč, dále pak návštěvníci s příjmem nižším než 15 tis. Kč (21 %). Početná je i skupina respondentů bez výdělku (10 %), kterou tvoří převážně dotazovaní ze skupiny studentů a žáků, kteří navštívili park s rodiči či příbuznými.

Tabulka č. 08 – Bydliště respondentů dle krajů a států

kraj / stát	počet respondentů	%	kraj / stát	počet respondentů	%
Jihočeský	24	11	Plzeňský	11	5
Jihomoravský	19	9	Praha	38	18
Karlovarský	13	6	Středočeský	22	10
Královéhradecký	7	3	Ústecký	33	15
Liberecký	15	7	Vysočina	9	4
Moravskoslezský	8	4	Zlínský	2	1
Olomoucký	3	1	Slovensko	3	1
Pardubický	6	3	Nizozemí	2	1

V tabulce č. 08 jsou výsledky zaměřené na bydliště návštěvníků národního parku, ukazují převahu návštěvníků z Prahy, Ústeckého kraje a Středočeského kraje. Překvapením je pak vysoké procento návštěvníků z Jihočeského a Jihomoravského kraje, které je vyšší než procento návštěvníků z Libereckého kraje.

7.2 Výsledky a testování statistických hypotéz

ZÁVISLOST VLIVU VZDĚLÁNÍ NA DŮVODECH NÁVŠTĚVY PARKU*

Pro ověření, zda existuje vztah mezi úrovní dosaženého vzdělání respondenta a jeho důvodech návštěvy národního parku, jsme stanovili hypotézu:

H₀: Neexistuje statisticky významný rozdíl, že vzdělání návštěvníků má vliv na důvody návštěvy parku.

Sledované odpovědi z dotazníku na otázku „**Jaký je důvod Vaší návštěvy tady v národním parku?**“

- A. Setkání s přáteli
- B. Pohyb / sportovní vyžití
- C. Poznání nových míst
- D. Aktivní odpočinek
- E. Být v kontaktu s přírodou
- F. Vymanit se z každodenní rutiny
- G. Strávit čas o samotě
- H. *Geocaching - Navštívit konkrétní místo - Jiný důvod - kategorie jsou vzhledem nízké četnosti spojeny do jedné!!!

Tabulka č. 09 Porovnání pozorovaných a očekávaných četností – Důvody návštěvy parku

Vzdělání**	Pozorované četnosti O									
	Důvody návštěvy parku									
		A	B	C	D	E	F	G	H	celkem
bez vzdělání a ZŠ	Počet	6	12	20	7	11	1	3	6	66
	%	9,09	18,18	30,30	10,61	16,67	1,52	4,55	9,09	100,00
SOU a SŠ	Počet	32	56	84	70	55	19	4	20	340
	%	9,41	16,47	24,71	20,59	16,18	5,59	1,18	5,88	100,00
VOŠ a VŠ	Počet	33	38	36	35	35	13	4	10	204
	%	16,18	18,63	17,65	17,16	17,16	6,37	1,96	4,90	100,00
Celkem Počet		71	106	140	112	101	33	11	36	610
Celkem relativní četnost %		11,64	17,38	22,95	18,36	16,56	5,41	1,80	5,90	100,00
		Očekávané četnosti E								
bez vzdělání a ZŠ		7,68	11,47	15,15	12,12	10,93	3,57	1,19	3,90	66
SOU a SŠ		39,57	59,08	78,03	62,43	56,30	18,39	6,13	20,07	340
VOŠ a VŠ		23,74	35,45	46,82	37,46	33,78	11,04	3,68	12,04	204
		71	106	140	112	101	33	11	36	610

** „Vzdělání“ bylo pro zachování určité srovnatelné četnosti zúženo z 6 kategorií (bez vzdělání, základní, střední s výučním listem, střední s maturitou, vyšší odborné a vysokoškolské na uvedené 3 kategorie

Hypotéza H₀ byla testována testem homogenity multinomických rozdělení. Hodnoty testovací statistiky jsou:

$$\chi^2 = \sum \frac{(O-E)^2}{E} = 20,8460 \quad p\text{-hodnota} = 0,1056$$

Jelikož $\chi^2 = 20,85 < 23,69 = \chi^2_{14}(0,05)$ a $p\text{-hodnota} > 0,05$, hypotéza H₀ se na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ nezamítá. Provedeným výzkumem dospíváme k závěru, že vliv vzdělání nesouvisí s důvody návštěvy parku.

ZÁVISLOST VLIVU VĚKU NÁVŠTĚVNÍKŮ NA VÝBĚR TRASY *

Pro ověření, zda existuje vztah mezi stářím respondenta a jeho důvodech návštěvy národního parku, jsme stanovili hypotézu:

H₀: Neexistuje statisticky významný rozdíl, že věk návštěvníků má vliv na výběr trasy v národním parku.

Sledované odpovědi z dotazníku na otázku „Z jakého důvodu, příp. z jakých důvodů jste si vybral/a právě tuto trasu?“

- A. *Trasa míří na zajímavé místo národního parku / Trasa je populární (např. z televize)
- B. Již jsem zde byl/a, trasa se mi líbila a chtěl/a jsem se sem vrátit
- C. Nástup na trasu je pro mne snadno dostupný
- D. Vyhovuje mi charakter trasy (sklon, povrch apod.)
- E. *Na trase je možné se občerstvit restaurace, kiosek) / Vyhovuje mi vybavení trasy
- F. Vyhovuje mi délka trasy
- G. V trase jsou krásné výhledy
- H. Trasa mi byla doporučena (např. někým z rodiny, přáteli)
- I. Jsem zde poprvé

* „Geocaching“ a „Jiné důvody“ pro malou četnost zcela vynechány

Tabulka č. 10 Porovnání pozorovaných a očekávaných četností – Důvody výběru trasy x věk návštěvníka

		<u>Pozorované četnosti O</u>									
		Z jakého důvodu, příp. z jakých důvodů jste si vybral/a právě tuto trasu?									
Věk		A	B	C	D	E	F	G	H	I	celkem
15 a méně	Počet	6	2	2	3	1	1	5	5	6	31
	%	19,35	6,45	6,45	9,68	3,23	3,23	16,13	16,13	19,35	100,00
16 až 30	Počet	30	6	6	13	9	17	35	29	22	167
	%	17,96	3,59	3,59	7,78	5,39	10,18	20,96	17,37	13,17	100,00
31 až 45	Počet	35	8	6	16	9	25	29	17	21	166
	%	21,08	4,82	3,61	9,64	5,42	15,06	17,47	10,24	12,65	100,00
46 až 60	Počet	20	4	1	8	8	13	19	9	18	100
	%	20,00	4,00	1,00	8,00	8,00	13,00	19,00	9,00	18,00	100,00
61 a více	Počet	6	6	3	4	7	6	7	1	4	44
	%	13,64	13,64	6,82	9,09	15,91	13,64	15,91	2,27	9,09	100,00
Celkem Počet		97	26	18	44	34	62	95	61	71	508,00
Celkem RČ %		19,09	5,12	3,54	8,66	6,69	12,20	18,70	12,01	13,98	100,00
		<u>Očekávané četnosti E</u>									
15 a méně		5,92	1,59	1,10	2,69	2,07	3,78	5,80	3,72	4,33	31
16 až 30		31,89	8,55	5,92	14,46	11,18	20,38	31,23	20,05	23,34	167
31 až 45		31,70	8,50	5,88	14,38	11,11	20,26	31,04	19,93	23,20	166
46 až 60		19,09	5,12	3,54	8,66	6,69	12,20	18,70	12,01	13,98	100
61 a více		8,40	2,25	1,56	3,81	2,94	5,37	8,23	5,28	6,15	44
		97	26	18	44	34	62	95	61	71	508

$$\chi^2 = \sum \frac{(O-E)^2}{E} = 12,4654$$

$$p\text{-hodnota} = 0,2574$$

Jelikož $\chi^2 = 12,47 < 45,20 = \chi_{32}^2(0,05)$ a $p\text{-hodnota} > 0,05$, hypotéza H₀ se na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ nezamítá. Provedeným výzkumem dospíváme k závěru, že věk návštěvníků nesouvisí s jejich výběrem trasy v národním parku.

ZÁVISLOST VLIVU POHLAVÍ NÁVŠTĚVNÍKŮ NA VÝBĚR TRASY

Pro ověření, zda existuje vztah mezi pohlavím respondenta a jeho výběrem trasy národního parku, jsme stanovili hypotézu:

H₀: Neexistuje statisticky významný rozdíl, že pohlaví návštěvníků parku má vliv při upřednostňování konkrétních tras.

Sledované odpovědi z dotazníku na otázku „Z jakého důvodu, příp. z jakých důvodů jste si vybral/a právě tuto trasu?“

- A. Trasa míří na zajímavé místo národního parku
- B. Trasa je populární (např. z televizních pořadů, z propagačních materiálů apod.)
- C. Již jsem zde byl/a, trasa se mi líbila a chtěl/a jsem se sem vrátit
- D. Nástup na trasu je pro mne snadno dostupný
- E. Vyhovuje mi charakter trasy (sklon, povrch apod.)
- F. Vyhovuje mi vybavení trasy (odpočívadla, odpadkové koše apod.)
- G. Na trase je možné se občerstvit (je zde restaurace, kiosek apod.)
- H. Vyhovuje mi délka trasy
- I. V trase jsou krásné výhledy
- J. Trasa mi byla doporučena (např. někým z rodiny, přáteli)
- K. Za účelem geocachingu (v trase jsou umístěny kešky)
- L. Jsem zde poprvé
- M. Jiné důvody

Tabulka č. 11 Porovnání pozorovaných a očekávaných četností – Důvody výběru trasy x pohlaví

		Pozorované četnosti O													
		Z jakého důvodu, příp. z jakých důvodů jste si vybral/a právě tuto trasu?													
Pohlaví		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	celkem
Ženy	Počet	47	2	9	11	22	3	13	32	52	36	3	42	6	278
	%	16,91	0,72	3,24	3,96	7,91	1,08	4,68	11,51	18,71	12,95	1,08	15,11	2,16	100,00
Muži	Počet	41	7	17	7	22	6	12	30	43	25	1	29	5	245
	%	16,73	2,86	6,94	2,86	8,98	2,45	4,90	12,24	17,55	10,20	0,41	11,84	2,04	100,00
Celkem Počet		88	9	26	18	44	9	25	62	95	61	4	71	11	523
Celkem RČ %		16,83	1,72	4,97	3,44	8,41	1,72	4,78	11,85	18,16	11,66	0,76	13,58	2,10	100,00
		Očekávané četnosti E													
Ženy		46,78	4,78	13,82	9,57	23,39	4,78	13,29	32,96	50,50	32,42	2,13	37,74	5,85	278
Muži		41,22	4,22	12,18	8,43	20,61	4,22	11,71	29,04	44,50	28,58	1,87	33,26	5,15	245
		88	9	26	18	44	9	25	62	95	61	4	71	11	523

$$\chi^2 = \sum \frac{(O-E)^2}{E} = 10,1128$$

$$p\text{-hodnota} = 0,4526$$

Jelikož $\chi^2 = 10,11 < 21,03 = \chi^2_{12}(0,05)$ a $p\text{-hodnota} > 0,05$, hypotéza H₀ se na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ nezamítá. Provedeným výzkumem dospíváme k závěru, že pohlaví návštěvníků nemá vliv na jejich výběr trasy v národním parku.

ZÁVISLOST Vlivu věku návštěvníků na způsoby orientace na trasách parku *

Pro ověření, zda existuje vztah mezi věkem respondenta a způsobem jeho orientace na trasách národního parku, jsme stanovili hypotézu:

H₀: Neexistuje statisticky významný rozdíl, že věk návštěvníků má vliv na způsoby orientace na trasách národního parku.

Sledované odpovědi z dotazníku na otázku „Podle čeho se orientujete v trasách národního parku?“

- A. Turistické značení
- B. GPS nebo digitální mapa např. v mobilním telefonu či tabletu
- C. Papírová mapa

* varianta „Jiná možnost“ pro velmi malou četnost zcela vynechána

Tabulka č. 12 Porovnání pozorovaných a očekávaných četností – Věk x orientace na trasách

		Pozorované četnosti O			
		Podle čeho se orientujete v trasách národního parku?			
Věk		A	B	C	celkem
15 a méně	Počet	13	2	8	23
	%	56,52	8,70	34,78	100,00
16 až 30	Počet	46	12	35	93
	%	49,46	12,90	37,63	100,00
31 až 45	Počet	56	9	46	111
	%	50,45	8,11	41,44	100,00
46 až 60	Počet	33	7	28	68
	%	48,53	10,29	41,18	100,00
61 a více	Počet	13	2	9	24
	%	54,17	8,33	37,50	100,00
Celkem Počet		161	32	126	319
Celkem RČ %		50,47	10,03	39,50	100,00
		Očekávané četnosti E			
15 a méně		11,61	2,31	9,08	23
16 až 30		46,94	9,33	36,73	93
31 až 45		56,02	11,13	43,84	111
46 až 60		34,32	6,82	26,86	68
61 a více		12,11	2,41	9,48	24
		161	32	126	319

$$\chi^2 = \sum \frac{(O-E)^2}{E} = 1,9799$$

$$p\text{-hodnota} = 0,9816$$

Jelikož $\chi^2 = 1,98 < 15,51 = \chi^2_{8}(0,05)$ a $p\text{-hodnota} > 0,05$, hypotéza H₀ se na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ nezamítá. Provedeným výzkumem dospíváme k závěru, že věk návštěvníků nesouvisí s jejich způsobem orientace po trasách národního parku.

ZÁVISLOST KATEGORIE NÁVŠTĚVNÍKŮ NA ZPŮSOBY ORIENTACE NA TRASÁCH PARKU

Pro ověření, zda existuje vztah mezi kategorií návštěvníka a způsobem jeho orientace na trasách národního parku, jsme stanovili hypotézu:

H₀: Neexistuje statisticky významný rozdíl, že kategorie návštěvníka má vliv na způsoby orientace na trasách národního parku.

Sledované odpovědi z dotazníku na otázku „Podle čeho se orientujete v trasách národního parku?“

- A. Turistické značení
- B. GPS nebo digitální mapa např. v mobilním telefonu či tabletu
- C. Papírová mapa
- D. Jiná možnost

Tabulka č. 13 Porovnání pozorovaných a očekávaných četností – Kategorie návštěvníka x orientace na trasách

		Pozorované četnosti O				
		Podle čeho se orientujete v trasách národního parku?				
Kategorie návštěvníka		A	B	C	D	celkem
Pěší turista	Počet	119	19	100	0	238
	%	50,00	7,98	42,02	0,00	100,00
Cyklista	Počet	42	13	26	13	94
	%	44,68	13,83	27,66	13,83	100,00
Celkem Počet		161	32	126	13	332
Celkem RČ %		48,49	9,64	37,95	3,92	100,00
		Očekávané četnosti E				
Pěší turista		115,42	22,94	90,33	9,32	238
Cyklista		45,58	9,06	35,67	3,68	94
		161	32	126	13	332

$$\chi^2 = \sum \frac{(O-E)^2}{E} = 39,3578 \quad p\text{-hodnota} = 0,00000014577$$

Jelikož $\chi^2 = 39,36 > 7,81 = \chi^2_3(0,05)$ a p -hodnota $< 0,05$, hypotéza H_0 se na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ zamítá. Provedeným výzkumem dospíváme k závěru, že kategorie návštěvníků souvisí s jejich způsobem orientace po trasách národního parku.

ZÁVISLOST VĚKU NÁVŠTĚVNÍKŮ NA PREFERENCI PARAMETRŮ TRAS *

Pro ověření, zda existuje vztah mezi stářím návštěvníka a jeho preferencí parametrů tras národního parku, jsme stanovili hypotézu:

H₀: Neexistuje statisticky významný rozdíl, že věk návštěvníků národního parku má vliv na preferenci parametrů turistických tras.

Sledované odpovědi z dotazníku na otázku „Označte, jaké parametry turistických tras preferujete (obecně, uvažujte i mimo národní park).“

- A. Trasa má zpevněný povrch (asfalt, štěrk)
- B. Trasa má nezpevněný povrch
- C. Trasa je úzká (do 1 m šířky)
- D. Trasa je široká (více než 1m šířky)
- E. Trasa vede jen lesem
- F. Trasa vede jak v lese, tak mimo les / Trasa vede jen mimo les
- G. Trasa vede podél vodního toku nebo vodní plochy
- H. Trasa vede po rovině
- I. Trasa vede ve členitém terénu
- J. Trasa prochází obcí, městem
- K. V trase jsou výhledová místa do okolní krajiny
- L. V trase jsou odpočívadla pro návštěvníky
- M. V trase jsou odpadkové koše
- N. V blízkosti nástupu na trasu je možnost parkování / autobusová nebo vlaková zastávka
- O. Trasa je pouze pro chodce
- P. Trasa je pro chodce i cyklisty
- Q. Na trase je restaurace
- R. Na trase je kiosek (občerstvení)
- S. V trase vede také naučná stezka
- T. V trase jsou umístěny informační tabule

* „Na trase je lanovka“, „Na trase jsou umístěny geokešky“ a „Jiné“ pro malou četnost zcela vynechány!!!

Tabulka č. 14 Porovnání pozorovaných a očekávaných četností – Věk x preference parametrů tras – 1. část

		Pozorované četnosti O										
		Označte, jaké parametry turistických tras preferujete?										
Věk		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
15 a méně	Počet	9	7	3	3	4	9	6	4	7	2	4
	%	10,34	8,05	3,45	3,45	4,60	10,34	6,90	4,60	8,05	2,30	4,60
16 až 30	Počet	28	27	13	10	15	34	25	8	18	5	32
	%	8,83	8,52	4,10	3,15	4,73	10,73	7,89	2,52	5,68	1,58	10,09
31 až 45	Počet	43	26	8	11	16	31	14	3	11	2	22
	%	14,73	8,90	2,74	3,77	5,48	10,62	4,79	1,03	3,77	0,68	7,53
46 až 60	Počet	19	14	6	6	9	22	10	5	13	2	17
	%	10,38	7,65	3,28	3,28	4,92	12,02	5,46	2,73	7,10	1,09	9,29
61 a více	Počet	11	5	1	2	5	12	7	2	7	2	7
	%	11,83	5,38	1,08	2,15	5,38	12,90	7,53	2,15	7,53	2,15	7,53
Celkem Počet		110	79	31	32	49	108	62	22	56	13	82
Celkem RČ %		11,32	8,13	3,19	3,29	5,04	11,11	6,38	2,26	5,76	1,34	8,44
		Očekávané četnosti E										
15 a méně		9,85	7,07	2,77	2,86	4,39	9,67	5,55	1,97	5,01	1,16	7,34
16 až 30		35,87	25,76	10,11	10,44	15,98	35,22	20,22	7,17	18,26	4,24	26,74
31 až 45		33,05	23,73	9,31	9,61	14,72	32,44	18,63	6,61	16,82	3,91	24,63
46 až 60		20,71	14,87	5,84	6,02	9,23	20,33	11,67	4,14	10,54	2,45	15,44
61 a více		10,52	7,56	2,97	3,06	4,69	10,33	5,93	2,10	5,36	1,24	7,85
		110	79	31	32	49	108	62	22	56	13	82

Tabulka č. 15 Porovnání pozorovaných a očekávaných četností – Věk x preference parametrů tras – 2. část

		Pozorované četnosti O									
		Označte, jaké parametry turistických tras preferujete?									
Věk		L	M	N	O	P	Q	R	S	T	celkem
15 a méně	Počet	4	2	4	5	1	2	2	3	6	87
	%	4,60	2,30	4,60	5,75	1,15	2,30	2,30	3,45	6,90	100,00
16 až 30	Počet	15	8	15	9	7	18	10	12	8	317
	%	4,73	2,52	4,73	2,84	2,21	5,68	3,15	3,79	2,52	100,00
31 až 45	Počet	16	6	13	6	17	15	9	8	15	292
	%	5,48	2,05	4,45	2,05	5,82	5,14	3,08	2,74	5,14	100,00
46 až 60	Počet	7	4	8	5	4	11	9	5	7	183
	%	3,83	2,19	4,37	2,73	2,19	6,01	4,92	2,73	3,83	100,00
61 a více	Počet	2	1	3	2	5	7	6	1	5	93
	%	2,15	1,08	3,23	2,15	5,38	7,53	6,45	1,08	5,38	100,00
Celkem Počet		44	21	43	27	34	53	36	29	41	972
Celkem RČ %		4,53	2,16	4,42	2,78	3,50	5,45	3,70	2,98	4,22	100,00
		Očekávané četnosti E									
15 a méně		3,94	1,88	3,85	2,42	3,04	4,74	3,22	2,60	3,67	87
16 až 30		14,35	6,85	14,02	8,81	11,09	17,28	11,74	9,46	13,37	317
31 až 45		13,22	6,31	12,92	8,11	10,21	15,92	10,81	8,71	12,32	292
46 až 60		8,28	3,95	8,10	5,08	6,40	9,98	6,78	5,46	7,72	183
61 a více		4,21	2,01	4,11	2,58	3,25	5,07	3,44	2,77	3,92	93
		44	21	43	27	34	53	36	29	41	972

$$\chi^2 = \sum \frac{(O-E)^2}{E} = 54,616$$

$$p\text{-hodnota} = 0,9696$$

Jelikož $\chi^2 = 54,62 < 96,34 = \chi_{76}^2(0,05)$ a $p\text{-hodnota} > 0,05$, hypotéza H_0 se na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ nezamítá. Provedeným výzkumem dospíváme k závěru, že věk návštěvníků nesouvisí s jejich preferencí parametrů tras národního parku.

ZÁVISLOST KATEGORIE NÁVŠTĚVNÍKŮ NA PREFERENCI PARAMETRŮ TRAS

Pro ověření, zda existuje vztah mezi kategorií návštěvníka národního parku a jeho preferencí parametrů tras, jsme stanovili hypotézu:

H_0 : Neexistuje statisticky významný rozdíl, že kategorie návštěvníka má vliv na upřednostňování konkrétních parametrů tras národního parku.

Sledované odpovědi z dotazníku na otázku „Označte, jaké parametry turistických tras preferujete (obecně, uvažujte i mimo národní park).“

- A. Trasa má zpevněný povrch (asfalt, štěrk)
- B. Trasa má nezpevněný povrch
- C. Trasa je úzká (do 1 m šířky)
- D. Trasa je široká (více než 1m šířky)
- E. Trasa vede jen lesem
- F. Trasa vede jen mimo les
- G. Trasa vede jak v lese, tak mimo les
- H. Trasa vede podél vodního toku nebo vodní plochy
- I. Trasa vede po rovině

- J. Trasa vede ve členitém terénu
- K. Trasa prochází obcí, městem
- L. V trase jsou výhledová místa do okolní krajiny
- M. V trase jsou odpočívadla pro návštěvníky
- N. V trase jsou odpadkové koše
- O. V blízkosti nástupu na trasu je možnost parkování
- P. V blízkosti nástupu na trasu je autobusová nebo vlaková zastávka
- Q. Trasa je pouze pro chodce
- R. Trasa je pro chodce i cyklisty
- S. Na trase je restaurace
- T. Na trase je kiosek (občerstvení)
- U. V trase vede také naučná stezka
- V. V trase jsou umístěny informační tabule

* „Na trase je lanovka“, „Na trase jsou umístěny geokešky“ a „Jiné“ pro malou četnost zcela vynechány!!!

Tabulka č. 16 Porovnání pozorovaných a očekávaných četností – Kategorie návštěvníků x preference parametrů tras – 1. část

		Pozorované četnosti O											
		Označte, jaké parametry turistických tras preferujete?											
Kategorie návštěvníka		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Pěší turista	Počet	61	66	22	26	38	7	72	45	14	42	9	64
	%	8,79	9,51	3,17	3,75	5,48	1,01	10,37	6,48	2,02	6,05	1,30	9,22
Cyklista	Počet	49	13	9	6	11	1	28	17	8	14	4	20
	%	17,31	4,59	3,18	2,12	3,89	0,35	9,89	6,01	2,83	4,95	1,41	7,07
Celkem Počet		110	79	31	32	49	8	100	62	22	56	13	84
Celkem RČ %		11,26	8,09	3,17	3,28	5,02	0,82	10,24	6,35	2,25	5,73	1,33	8,60
		Očekávané četnosti E											
Pěší turista		78,14	56,12	22,02	22,73	34,81	5,68	71,03	44,04	15,63	39,78	9,23	59,67
Cyklista		31,86	22,88	8,98	9,27	14,19	2,32	28,97	17,96	6,37	16,22	3,77	24,33
		110	79	31	32	49	8	100	62	22	56	13	84

Tabulka č. 17 Porovnání pozorovaných a očekávaných četností – Kategorie návštěvníků x preference parametrů tras – 2. část

		Pozorované četnosti O										
		Označte, jaké parametry turistických tras preferujete?										
Kategorie návštěvníka		M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	celkem
Pěší turista	Počet	35	17	32	7	27	16	25	18	24	27	694
	%	5,04	2,45	4,61	1,01	3,89	2,31	3,60	2,59	3,46	3,89	100,00
Cyklista	Počet	10	4	3	1	0	18	28	18	5	16	283
	%	3,53	1,41	1,06	0,35	0,00	6,36	9,89	6,36	1,77	5,65	100,00
Celkem Počet		45	21	35	8	27	34	53	36	29	43	977
Celkem RČ %		4,61	2,15	3,58	0,82	2,76	3,48	5,42	3,68	2,97	4,40	100,00
		Očekávané četnosti E										
Pěší turista		31,97	14,92	24,86	5,68	19,18	24,15	37,65	25,57	20,60	30,54	694
Cyklista		13,03	6,08	10,14	2,32	7,82	9,85	15,35	10,43	8,40	12,46	283
		45	21	35	8	27	34	53	36	29	43	977

$$\chi^2 = \sum \frac{(O-E)^2}{E} = 81,315 \quad p\text{-hodnota} = 0,00000000486$$

Jelikož $\chi^2 = 81,32 > 32,67 = \chi_{21}^2(0,05)$ a p -hodnota $< 0,05$, hypotéza H_0 se na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ zamítá. Provedeným výzkumem dospíváme k závěru, že kategorie návštěvníků souvisí s jejich preferencí parametrů tras národního parku.

ZÁVISLOST POHLAVÍ NÁVŠTĚVNÍKŮ NA POSUZOVÁNÍ PROBLEMATICKÝCH SKUPIN

Pro ověření, zda existuje vztah mezi pohlavím návštěvníků a jejich posuzováním problematických skupin navštěvujících národní park, jsme stanovili hypotézu:

H_0 : Neexistuje statisticky významný rozdíl, že pohlaví návštěvníků parku má vliv při posuzování problematických skupin navštěvujících národní park.

Sledované odpovědi z dotazníku na otázku „**Je některá z následujících skupin návštěvníků národního parku z Vašeho pohledu problematická, pokud ji potkáte na turistické trase?**“

- A. Pěší turisté
- B. Cyklisté
- C. Turisté se psy
- D. Další skupina

Tabulka č. 18 Porovnání pozorovaných a očekávaných četností – Pohlaví návštěvníků x posuzování problematických skupin

		<u>Pozorované četnosti O</u>				
		Je některá z následujících skupin návštěvníků NP z Vašeho pohledu problematická, pokud ji potkáte na turistické trase?				
Pohlaví		A	B	C	D	celkem
Ženy	Počet	10	33	44	17	104
	%	9,62	31,73	42,31	16,35	100,00
Muži	Počet	8	26	25	15	74
	%	10,81	35,14	33,78	20,27	100,00
Celkem Počet		18	59	69	32	178
Celkem RČ %		10,11	33,15	38,76	17,98	100,00
		<u>Očekávané četnosti E</u>				
Ženy		10,52	34,47	40,31	18,70	104
Muži		7,48	24,53	28,69	13,30	74
		18	59	69	32	178

$$\chi^2 = \sum \frac{(O-E)^2}{E} = 1,3930 \quad p\text{-hodnota} = 0,7072$$

Jelikož $\chi^2 = 1,39 < 7,82 = \chi_3^2(0,05)$ a p -hodnota $> 0,05$, hypotéza H_0 se na hladině významnosti $\alpha=0,05$ nezamítá. Provedeným výzkumem dospíváme k závěru, že pohlaví návštěvníků nemá vliv na jejich posuzování problematických skupin navštěvujících národní park.

ZÁVISLOST POHLAVÍ NÁVŠTĚVNÍKŮ NA PROVOZOVÁNÍ GEOCACHINGU

Pro ověření, zda existuje vztah mezi pohlavím návštěvníků parku a jejich provozování geocachingu, jsme stanovili hypotézu:

H₀: Neexistuje statisticky významný rozdíl, že pohlaví návštěvníků parku má vliv na provozování geocachingu.

Sledované odpovědi z dotazníku na otázku „Provozujete geocaching?“

- A. Ano
- B. Ne

Tabulka č. 19 Porovnání pozorovaných a očekávaných četností – Pohlaví návštěvníků x provozování geocachingu

		Pozorované četnosti O		
		Provozujete geocaching?		
Pohlaví		ano	ne	celkem
Ženy	Počet	6	107	113
	%	5,31	94,69	100,00
Muži	Počet	6	96	102
	%	5,88	94,12	100,00
Celkem Počet		12	203	215
Celkem RČ %		5,58	94,42	100,00
		Očekávané četnosti E		
Ženy		6,31	106,69	113
Muži		5,69	96,31	102
		12	203	215

$$\chi^2 = \sum \frac{(O-E)^2}{E} = 0,0333$$

$$p\text{-hodnota} = 0,8550$$

Jelikož $\chi^2 = 0,03 < 3,84 = \chi_1^2(0,05)$ a $p\text{-hodnota} > 0,05$, hypotéza **H₀** se na hladině významnosti $\alpha=0,05$ nezamítá. Provedeným výzkumem dospíváme k závěru, že pohlaví návštěvníků národního parku nesouvisí s jejich provozováním geocachingu.

ZÁVISLOST VLIVU POHLAVÍ NA DŮVODECH NÁVŠTĚVY PARKU*

Pro ověření, zda existuje vztah mezi pohlavím respondenta a jeho důvodech návštěvy národního parku, jsme stanovili hypotézu:

H₀: Neexistuje statisticky významný rozdíl, že pohlaví návštěvníků má vliv na důvody návštěvy parku.

Sledované odpovědi z dotazníku na otázku „Jaký je důvod Vaší návštěvy tady v národním parku?“

- A. Setkání s přáteli
- B. Pohyb / sportovní vyžití
- C. Poznání nových míst
- D. Aktivní odpočinek
- E. Být v kontaktu s přírodou
- F. Vymanit se z každodenní rutiny

- G. Strávit čas o samotě
- H. Navštívit konkrétní místo
- I. Jiný důvod

* „Geocaching“ bylo pro téměř nulovou četnost vynecháno.

Tabulka č. 20 Porovnání pozorovaných a očekávaných četností – Pohlaví návštěvníků x důvody návštěvy parku

		Pozorované četnosti O									
		Důvody návštěvy národního parku									
Pohlaví		A	B	C	D	E	F	G	H	I	celkem
Ženy	Počet	34	50	79	60	54	16	3	14	0	310
	%	10,97	16,13	25,48	19,35	17,42	5,16	0,97	4,52	0,00	100
Muži	Počet	37	56	61	52	47	17	8	13	6	297
	%	12,46	18,86	20,54	17,51	15,82	5,72	2,69	4,38	2,02	100
Celkem Počet		71	106	140	112	101	33	11	27	6	607
Celkem RČ %		11,70	17,46	23,06	18,45	16,64	5,44	1,81	4,45	0,99	100
		Očekávané četnosti E									
Ženy		36,26	54,14	71,50	57,20	51,58	16,85	5,62	13,79	3,06	310
Muži		34,74	51,86	68,50	54,80	49,42	16,15	5,38	13,21	2,94	297
		71	106	140	112	101	33	11	27	6	607

$$\chi^2 = \sum \frac{(O-E)^2}{E} = \mathbf{11,9044}$$

$$p\text{-hodnota} = \mathbf{0,1555}$$

Jelikož $\chi^2 = 11,90 < 15,51 = \chi_8^2(0,05)$ a $p\text{-hodnota} > 0,05$, hypotéza H_0 se na hladině významnosti $\alpha=0,05$ nezamítá. Provedeným výzkumem dospíváme k závěru, že pohlaví návštěvníků národního parku nesouvisí s jejich důvodem návštěvy parku.

8. DISKUSE

V předchozí kapitole byly testovány zvolené hypotézy. Nebyly však zodpovězeny všechny otázky a nebyla prezentována všechna získaná data. V následujícím textu bude proveden rozbor všech otázek z předmětného dotazníku, a to jednotlivě. Dosažené výsledky prověříme s výsledky jiných výzkumů.

Otázka č. 1 – Jaký je důvod Vaší návštěvy v národním parku?

Dotazovaný mohl u této otázky volit více odpovědí. Nejčastějším motivem návštěvy je poznání nových míst (23 % odpovědí), dále je to aktivní odpočinek (18 %), kontakt s přírodou a pohyb / sportovní vyžití (obě odpovědi 17 %). Toto zjištění koresponduje i s výsledky analýzy (České Švýcarsko, o.p.s. 2013), které potvrzuje nejvyšší zájem návštěvníků o přírodní atraktivity, památky a turistiku. Díky unikátnosti krajiny národního parku a přilehlých CHKO a neobyčejné historické zachovalosti měst tohoto regionu (podstávková architektura) dává v tomto směru i do budoucna velký potenciál.

Z provedené hypotézy bylo zjištěno, že vliv vzdělání nesouvisí s důvody návštěvy parku. Potvrdilo se, že pokud lidé národní park navštíví, tak mají i přes odlišnou úroveň vzdělanosti, poměrně stejný motiv návštěvy.

Otázka č. 2 – Popište trasu Vaší dnešní návštěvy národního parku?

Odpovědi na tuto otázku jsou zcela závislé na výběru místa dotazování a velikosti vzorku respondentů v daném místě. Je zcela evidentní, že například v případě sběru dotazníků na trase pod Jetřichovickými vyhlídkami, byla v naprosté většině odpovědí zmiňována tato trasa a zajímavá místa na ní se nacházející. Ta samá situace se opakovala v případě dotazování kupříkladu na trase v Kyjovském údolí. Z odpovědí, které trochu vybočily ze stereotypu popisu trasy, na které zrovna probíhalo dotazníkové šetření, nejvíce respondentů odpovědělo, že navštíví fenomény národního parku – Pravčickou bránu a soutěsky na říčce Kamenici.

Otázka č. 3 – Jdete touto trasou poprvé?

Výrazná většina respondentů (82 %) na tuto otázku odpověděla kladně. Tato odpověď je v rozporu s výsledky analýzy (České Švýcarsko, o.p.s. 2013), z kterých vyplynulo, že plných 74% návštěvníků již region v minulosti navštívila. Zůstává tedy otevřenou otázkou, zda sledovanou trasou v dotazníkovém šetření šli poprvé návštěvníci, kteří byli i v národním parku poprvé, nebo tací, kteří v tomto regionu již dříve byli a navštívili však jiné, než sledovanou trasu. Pro další strategii rozvoje cestovního ruchu v regionu bude hrát specifickou roli skupina prvonávštěvníků, a to nejen z hlediska motivace k prvnímu příjezdu, ale i z hlediska kvality jejich prvního dojmu a ochoty se opětovně vracet.

Otázka č. 4 – Z jakého důvodu/ů jste si vybral/a právě tuto trasu?

Jako hlavní důvody výběru trasy uváděli dotazovaní, kteří mohli uvést i více odpovědí, krásné výhledy na trase (18 %), trasa je na zajímavém místě parku (17 %) a jsem zde poprvé (13 %). Výsledky se daly očekávat, jelikož členitost regionu

poskytuje z naprosté většiny turistických tras parku nezapomenutelné výhledy na unikátní přírodní krajinu. Při dotazování se objevila často i odpověď, že důvodem výběru trasy bylo doporučení od známých (12 %) a je nutno zdůraznit, že se nejspíše jednalo o pozitivní sdělení, které pomohlo respondentům rozhodnout se pro návštěvu regionu. Provedeným výzkumem dospíváme k závěru, že věk ani pohlaví návštěvníků nesouvisí s jejich výběrem trasy v národním parku.

Otázka č. 5 – Délka pobytu

Téměř shodně se vyjádřili návštěvníci, kteří v národním parku trávili dlouhodobou dovolenou delší než 3 dny (42 %) a kteří využili k návštěvě víkendové dovolené (41 %). České Švýcarsko si k jednodennímu výletu vybralo 17 % respondentů. Získané výsledky se značně liší od výsledků analýzy (KOLPRON CZ 2007), ze které vyplývá, že bezmála třetina turistů přijela do národního parku pouze na jeden den, u ubytovaných převládaly krátkodobé – nejspíše víkendové – pobyty. V letní sezóně stoupal podíl týdenních rekreací, pobyty delší než 7 dní byly ojedinělé. Příčinou Odlišné výsledky od uvedené analýzy mohou mít příčinu v době sběru dotazníků. Dotazníkové šetření probíhalo o prázdninách a většinou o víkend. Kdyby byli návštěvníci dotazováni i mimo hlavní sezónu, tak by se zřejmě výsledky více přiblížila datům z analýzy.

Otázka č. 6 – Jak jste přicestoval do národního parku (na nástup této trasy)?

Celých 82 % respondentů dorazilo do národního parku automobilem. Hromadného dopravního prostředku využilo pouze 11 dotázaných. Na kole přijelo 17 návštěvníků, z toho 7 jich bylo z Ústeckého kraje (okolí parku). Skupinu pěších turistů reprezentovali z většiny členové skautského tábora. Výsledky se velmi podobají závěrům analýzy (DHV CR 2006), pro dopravu do regionu České Švýcarsko použila většina návštěvníků (přibližně 70 %) vlastní automobil. Druhým nejužívanějším dopravním prostředkem pro dopravu do regionu byl vlak, jímž přijelo přibližně 13 % návštěvníků bez ohledu na státní příslušnost. Na jízdním kole přijelo do regionu přibližně 6 % návštěvníků. Tento dopravní prostředek je výrazně častější u cizinců než u Čechů (zřejmě především díky jednodenním návštěvám německých návštěvníků).

Otázka č. 7 – Podle čeho se orientujete v trasách národního parku?

Na otázku mohli dotazovaní turisté využít více odpovědí. Téměř polovina z odpovědí (48 %) byla pro orientaci dle turistického značení, 38 % odpovědí bylo pro papírovou mapu a 10 % pro GPS nebo digitální mapu. Odpovědi jsou celkem překvapivé, jelikož se dalo očekávat, že v současné technické době bude více turistů, především cyklistů, využívat k orientaci mimo „zaběhnutých“ turistických značek spíše digitální prostředky. Zkoumali jsme proto, zda na orientaci má vliv věk návštěvníka nebo je zařazení (pěší turista x cykloturista). Provedeným výzkumem jsme dospěli k závěru, že věk návštěvníků nesouvisí s jejich způsobem orientace v národním parku. Ohledně kategorizace turistů se naopak ukázalo, že ta má vliv na způsob orientace v národním parku. Ukázalo se, že cykloturisté více využívají digitálních mapových podkladů než pěší turisté. Dále díky oblíbenému trendu v provozování skupinové cykloturistiky mnoho členů těchto cykloskupin využívá k orientaci na trasách znalosti cyklotras ostatními ve skupině a takzvaně „splývají v davu“. Tento úkaz nebyl u pěších turistů zaznamenán.

Otázka č. 8 – Provozujete geocaching?

Přestože je geocaching v globálním měřítku velmi populární činností, tak z oslovených turistů jej neprovozuje celých 94 %. Jistou souvislost s tímto výsledkem může mít i skutečnost, že lokalita národního parku není pro geocaching příliš vhodná. Návštěvníci mají přísný zákaz (především v I. zóně ochranného pásma parku) svévolně se pohybovat mimo značené stezky, což zabraňuje legálnímu hledání kešek. Provedením výzkumu byla zamítnuta hypotéza, že by pohlaví mělo vliv na provozování geocachingu.

Otázka č. 9 – Označte, jaké parametry turistických tras preferujete?

Respondenti mohli označit více variant odpovědí z nabízených 25-ti odpovědí. Nejpreferovanějším parametrem je zpevněný povrch trasy (11 %), dále trasy vedoucí v lese i mimo les (10 %) a výhledová místa do okolní krajiny na trase. Z ostatních parametrů je třeba zmínit, že turisté preferují drobnou doplňkovou vybavenost tras (kiosky, občerstvení, odpadkové koše, informační tabule, odpočinková místa, možnost parkování), kdy absence této infrastruktury je zmiňována i analýze (KOLPRON CZ 2007). I z osobní zkušenosti mohu potvrdit, že odpočinková místa jsou ideální k provádění samotného dotazníkového šetření, kdy dotazování mimo ně je obtížně proveditelné. Výsledky výzkumu ukázaly, že věk návštěvníků nemá vliv na jejich preferenci určitých parametrů tras. Naopak kategorie turistů (pěší, cyklista) souvisí s upřednostňováním konkrétních parametrů turistických tras. Rozdílné požadavky mají sledované kategorie především na povrch tras, na možnost parkování (cyklisté nepreferují), na možnost občerstvit se (preferují více cyklisté).

Otázka č. 10 – Hodnocení tras

- Fyzický stav tras – respondenti hodnotili jako výborný (50 %), jako průměrný (47 %) a jako nedostatečný (3 %).
- Vybavenost tras – respondenti hodnotili jako výbornou (47 %), jako průměrnou (50 %) a jako nedostatečný (3 %).
- Informace o trasách - respondenti hodnotili jako výborné (56 %), jako průměrné (43 %) a jako nedostatečný (1 %).

Celkem příznivé hodnocení stavu turistických tras v národním parku svědčí o dlouhodobé zainteresovanosti Správy Národního parku České Švýcarsko na údržbě turistických tras. Celkové náklady na údržbu turistických cest, stezek a dalšího vybavení (informační panely, směrovky, značení atd.) v roce 2013 činily 1 366 805,05 Kč (SNPČS 2013).

Otázka č. 11 – Problematické skupiny návštěvníků

Závěry hodnocení této otázky jsou překvapivé. I přes snahu tazatele nebyla tato otázka u 140 respondentů vyplněna, jelikož se domnívají, že z jejich pohledu není problematická žádná skupina návštěvníků. Z možných odpovědí na tuto otázku činí největší problematickou skupinu turisté se psy (22 %), dále cyklisté (18 %) a další skupina (10 %), která je nejvíce zastoupena „velkou a hlučnou skupinou turistů“ a „automobilisty“. Pěší turisty jako problémové označilo 6 % dotázaných, kdy je opět zarážející, že tuto skupinu jako problematickou hodnotí v naprosté většině

pěší turisté. Tato odpověď by se dala očekávat spíše u skupiny cyklistů. Tomuto tvrzení nasvědčují i výsledky z analýzy (KOLPRON CZ 2007), ve které byly zaznamenány vzájemné stížnosti pěších a cyklistů, kdy pěší kritizují pohyb cyklistů po turistických trasách, a to i tam, kde je výslovný zákaz.

Pro budoucí využití dotazníku by bylo vhodné uvést variantu „žádné“. Po provedení výzkumu nebyla zjištěna závislost pohlaví návštěvníků na hodnocení problematických skupin.

Všechny otázky týkající se sociodemografické charakteristiky (č. 12 – 17) byly vyhodnoceny v kapitole č. 7.

Téměř $\frac{3}{4}$ respondentů jsou lidé ve věku do 45 let (viz. graf č. 03). Je tedy zřejmé, že Národní park České Švýcarsko je atraktivní i pro mladší návštěvníky, od kterých by se dalo očekávat, že budou více využívat dovolené v zahraničí, především v přímořských letoviscích.

Převažující skupinou návštěvníků národního parku jsou středoškoláci. Vysoký podíl respondentů středoškoláků v dotazníkovém šetření tvoří i studenti vyšších odborných škol nebo vysokých škol, kteří do dotazníku uváděli jako dokončené vzdělání středoškolské.

Dle zdroje ČSÚ (2014) v roce 2014 dosáhla průměrná mzda výše 25 686 Kč, což koresponduje se skutečností, že i více jak polovina dotazovaných uvedla výši svého průměrného měsíčního výdělku v rozmezí 15 001 – 30 000 Kč (viz. graf č. 05).

V tabulce č. 08 jsou výsledky zaměřené na bydliště návštěvníků národního parku, ukazují převahu návštěvníků z Prahy, Ústeckého kraje a Středočeského kraje. Překvapením je pak vysoké procento návštěvníků z Jihočeského a Jihomoravského kraje, které je vyšší než procento návštěvníků z Libereckého kraje. Potvrzují se tím závěry z analýzy (České Švýcarsko o.p.s. 2013), která vybízí k nastartování marketingové kampaně v Libereckém kraji, která by zvýšila příliv turistů z tohoto kraje.

9. ZÁVĚR

Hlavním cílem bakalářské práce bylo získat informace o návštěvnících Národního parku České Švýcarsko a to na základě podkladů, metodických postupů práce a vlastního kvantitativního sociologického výzkumu – dotazníkového šetření.

Prvním dílčím cílem bylo zjistit socio-demografické charakteristiky návštěvníků národního parku a důvody jejich návštěvy. Šetření ukázalo, že tento region navštěvují většinou skupiny středoškolsky vzdělaných mladších manželských nebo partnerských párů, které pobírají převážně výdělky srovnatelné s celorepublikovým průměrem. Téměř polovina návštěvníků přijíždí z Prahy, Ústeckého a Středočeského kraje.

Druhým dílčím cílem bylo zjistit u návštěvníků jejich důvody návštěvy a preferenci při výběru trasování jejich cesty národním parkem. Dle výsledků dotazníkového šetření většina návštěvníků přijíždí většinou vlastním automobilem, aby při aktivním odpočinku ve formě pěší turistiky nebo cykloturistiky zavítali do prostředí, které poskytuje krásnou přírodu a krajinu a klid. Při výběru turistických tras se zaměřují turisté především na zajímavá místa s krásnými výhledy do krajiny. Nejvíce preferují trasy se zpevněným povrchem vedoucími jak v lese, tak i mimo les, zejména podél vodního toku. Důraz kladou i na doplňkovou infrastrukturu na zvolených trasách, kdy i přes poměrně slušné hodnocení vybavenosti tras je ještě co zlepšovat.

Získaná data z dotazníků byla statisticky testována na vybrané hypotézy a to pomocí chí-kvadrát testu. Provedené výpočty potvrdily nebo vyvrátily několik hypotéz. Potvrdily se především hypotézy prokazující rozdílnost v upřednostňování konkrétních parametrů turistických tras a odlišnost způsobu orientace na těchto trasách z pohledu pěšího turisty a cykloturisty. Otázky výzkumu nebyly vytvořeny ze všech otázek dotazníku a nabízí se tak možnost k dalšímu výzkumu a porovnání.

V učiněných závěrech dotazníkového šetření došlo ke srovnání s obdobnými dříve provedenými výzkumy, abychom mohli v diskuzi porovnat rozdíly ve vnímání a postojích návštěvníků.

Výsledky bakalářské práce shrnuly výsledky, které reflektují současný stav v destinaci Národního parku České Švýcarsko ohledně motivace návštěvníků. Provedený výzkum odhalil mnoho nového a jeho závěry mohou díky svému zaměření posloužit jako vstupní data pro výzkum na Fakultě životního prostředí České zemědělské univerzity v Praze a jako zdroj informací Správě Národního parku České Švýcarsko.

10. SEZNAM LITERATURY

Literatura:

- ANDĚRA M., 2011: *Národní parky střední Evropy*. Nakladatelství Slovart, Praha.
- BÁBÍK J., TŮMA Z. a TŮMA Z., 2007: *Rozvoj cestovního ruchu v regionech České republiky*. Euroconsultans, s. r. o., Praha.
- BELL S., 2008: *Design for Outdoor Recreation*. Taylor & Francis Inc., New York.
- BRANIŠ M., 2004: *Základy ekologie a ochrany životního prostředí*. INFORMATORIUM, spol. s r. o., Praha.
- ČESKÉ ŠVÝCARSKO o.p.s., 2013: *Analýza návštěvnosti regionu České Švýcarsko*. České Švýcarsko, o. p. s., Krásná Lípa.
- ČIHAŘ M., 1998: *Ochrana přírody a krajiny I., Územní ochrana přírody a krajiny v České republice*. Karolinum – nakladatelství Univerzity Karlovy, Praha.
- ČIHAŘ M. a STAŇKOVÁ J., 2001: *Ukazatele udržitelného turismu v NP Podyjí a hodnocení jeho managementu veřejností*. Thayensia, Znojmo.
- DAVEY A. G., 1998: *National System Planning for Protected Areas*. IUCN, World Conservation Union, Gland, Switzerland.
- DISMAN M., 2011: *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Univerzita Karlova v Praze Nakladatelství Karolinum, Praha.
- DROZD J. a kol., 2013: *Národní park České Švýcarsko – Skripta pro vzdělávací modul*. České Švýcarsko, o. p. s., Krásná Lípa.
- DUDLEY N. [ed], 2008: *Guidelines for Applying Protected Area Management Categories*. IUCN, Gland, Switzerland.
- DHV CR, 2005: *Koncepce rozvoje cestovního ruchu v Českém Švýcarsku*. DHV CR, s. r. o., Praha.
- EAGLES P. a McCOOL S., 2002: *Tourism in National Parks and Protected Areas: Planning and Management*. MA: CABI Publishing, Cambridge.
- FERJENČÍK J., 2000: *Úvod do metodologie psychologického výzkumu*. Portál, s. r. o., Praha.
- FIALOVÁ D., 2012: *Cena za cestovní ruch: přínosy versus ztráty*. Nakladatelství P3K s. r. o., Praha.
- FRANKLIN A., 2003: *Tourism: An Introduction*. Sage Publications, London.
- HASMANOVÁ MARHÁNKOVÁ J. a HREŠANOVÁ E., 2010: *První krok na sociologické stezce*. Západočeská univerzita v Plzni, Plzeň.
- HENDL J., 2009: *Přehled statistických metod: analýza a metaanalýza dat*. Portál, s. r. o., Praha.
- HESKOVÁ M., 2011: *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. Nakladatelství Fortuna, Praha.
- HOLDEN A., 2006: *Tourism Studies and the Social Sciences*. Taylor & Francis e-Library, United Kingdom.
- HOLEČEK M., MARIOT P. a STRÍDA M., 1999: *Zeměpis cestovního ruchu*. Nakladatelství České geografické společnosti, Praha.
- HOUŠKA P., 2014: *Environmentální aspekty potenciálu území pro cestovní ruch*. UNIVERZITA Jana Amose Komenského Praha, Praha.
- CHRÁSKA M., 2007: *Metody pedagogického výzkumu, Základy kvantitativního výzkumu*. Grada Publishing, a. s., Praha.
- INDROVÁ J., HOUŠKA P. a PETRŮ Z., 2011: *Kvalita ve službách cestovního ruchu. Vysoká škola ekonomická v Praze*, Nakladatelství Oeconomica, Praha.
- JAYAPALAN N., 2001: *An Introduction to tourism*. Atlantic publishers and distributors, New Delhi, India.

- KALA L. a SALOV T., 2011: *Monitoring návštěvnosti a vyhodnocování dat v národním parku České Švýcarsko*. In: Vrchotová M. [ed.]: Sborník recenzovaných příspěvků konference o regionálním cestovním ruchu Stop and Stay 2011. Vysoká škola hotelová v Praze 8, spol. s r.o., Praha.
- KASPAR C., 1995: *Základy cestovního ruchu*. Univerzita Mateja Bela Banská Bystrica, Slovensko.
- KERLINGER, F. N., 1972: *Základy výzkumu chování*. Academia, Praha.
- KOLÁŘ F., MATĚJŮ J., LUČANOVÁ M., CHLUMSKÁ Z., ČERNÁ K., PRACH J., BALÁŽ V. a FALTEISEK L., 2012: *Ochrana přírody z pohledu biologa; Proč a jak chránit českou přírodu*. Dokořán, s. r. o., Praha.
- LAMSER V. a RŮŽIČKA L., 1970: *Základy statistiky pro sociology*. Nakladatelství Svoboda, Praha.
- MAASS W. a NEUBERT H. J., 2004: *100 nejkrásnějších národních parků světa*. REBO International CZ, spol. s r. o., Čestlice.
- MELICHAR J. a HÖNIGOVÁ I. [eds], 2005: *Oceňování životního prostředí: letní škola pořádaná Centrem pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy v Praze 25. - 31. července 2005 v Jizerských horách*. Centrum pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy v Praze, Praha.
- MIKO L., ŠTURSA J. a kol., 2010: *Národní parky a Chráněné krajinné oblasti v České republice*. Ministerstvo životního prostředí, Praha.
- ORIEŠKA J., 1999: *Technika služeb cestovního ruchu*. IDEA SERVIS, konsorcium, Praha.
- PALATKOVÁ M. a ZICHOVÁ J., 2014: *Ekonomika turismu, Turismus České republiky*. Grada Publishing, a. s., Praha.
- PÁSKOVÁ M. a ZELENKA J., 2002: *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Ministerstvo pro místní rozvoj, Praha.
- PATZELT Z. a SOJKA V., 2005: *Národní park České Švýcarsko*. České Švýcarsko, o. p. s., Krásná Lípa.
- PECÁKOVÁ I., NOVÁK I. a HERZMANN J., 2004: *Požizování a vyhodnocování dat ve výzkumech veřejného mínění*. Vysoká škola ekonomická v Praze Nakladatelství Oeconomica, Praha.
- PECÁKOVÁ I., 2008: *Statistika v terénních průzkumech*. Professional Publishing, Praha.
- PELC F., VOPÁLKOVÁ A., VAVŘINOVÁ J. a OBERMAJER J. [eds], 2010: *Aktualizace Státního programu ochrany přírody a krajiny České republiky*. Ministerstvo životního prostředí, Praha.
- PRIMACK R. B., KINDLMANN P. a JERSÁKOVÁ J., 2011: *Úvod do biologie ochrany přírody*. Portál, s. r. o., Praha.
- PUNCH KEITH F., 2008a: *Úspěšný návrh výzkumu*. Portál, s. r. o., Praha.
- PUNCH KEITH F., 2008b: *Základy kvantitativního šetření*. Portál, s. r. o., Praha.
- REICHEL J., 2009: *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Grada Publishing, a. s., Praha.
- RUBÍN J. [ed] a kol., 2003: *Navštivte...Národní parky a Chráněné krajinné oblasti*. Olympia, Praha.
- SKLENIČKA P., 2003: *Základy krajinného plánování*. Naděžda Skleničková, Praha.
- SMRČKA L., ARLTOVÁ M. a SCHÖNFELD J., 2011: *Ekonomická krize a vývoj cestovního ruchu v České republice*. Acta Oeconomica Pragensia 5/2011.
- WORLD RESOURCES INSTITUTE (WRI), 2003: *World Resources 2002-2004: Decisions for the Earth: Balance, voice, and power*. World Resources Institute, Washington, D. C.

- ZICH F. a ROUBAL O., 2014: *Úvod do sociologického výzkumu*. Vysoká škola finanční a správní, Praha.

Použité zákony:

- Zákon č. 17/1992 Sb., o ochraně životního prostředí, v platném znění.
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.
- Zákon č. 161/1999 Sb., kterým se vyhlašuje Národní park České Švýcarsko, a mění se zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.
- Směrnice Rady 79/409/EHS, o ochraně volně žijících ptáků, v platném znění
- Směrnice Rady 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, v platném znění.

Internetové zdroje:

- AOPK ČR, 2015: *Ústřední seznam ochrany přírody (ÚSOP)*. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, online: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/sumarizace/index.php?frame>, cit. 16. 2. 2015.
- ČSÚ, 2014: *Průměrné mzdy za rok 2014*. Český statistický úřad ČR, online: <https://www.czso.cz/csu/czso/cris/prumerne-mzdy-4-ctvrtleti-2014-truea9fbwn> , cit. 21. 2. 2015.
- ČSÚ, 2015: *Tabulky satelitního účtu cestovního ruchu*. Český statistický úřad ČR, online: https://www.czso.cz/csu/czso/tabulky_satelitniho_uctu_cestovniho_ruchu , cit. 21. 2. 2015.
- KOLPRON CZ, 2007: *Závěrečná zpráva – Kategorizace a zhodnocení vlivu rekreačního a turistického ruchu na ekosystémy Národního parku České Švýcarsko*. KOLPRON CZ, s. r. o., Praha, online: <http://www.npcs.cz/osobni-stranka-tomase-salova> , cit. 25. 2. 2015.
- NPČS, 2015a: *Vodstvo*. Národní park České Švýcarsko, online: <http://www.npcs.cz/vodstvo> , cit. 25. 2. 2015.
- NPČS, 2015b: *Podnebí*. Národní park České Švýcarsko, online: <http://www.npcs.cz/podnebi> , cit. 25. 2. 2015.
- SNPČS, 2013: *Ročenka za rok 2013. Správa NP České Švýcarsko*, Krásná Lípa, online: <http://www.npcs.cz/rocenky-spravy-np-ceske-svycarsko> , cit. 25. 2. 2015.

Seznam tabulek:

Tabulka č. 01	Systém klasifikace chráněných území I. – VI. kategorie podle IUCN	str. 13
Tabulka č. 02	Zvláště chráněná území ČR (stav v roce 2015)	str. 15
Tabulka č. 03	Rozdíly mezi kvantitativním a kvalitativním přístupem	str. 23
Tabulka č. 04	Vzorový příklad – pozorované četnosti	str. 35
Tabulka č. 05	Vzorový příklad – očekávané četnosti	str. 36
Tabulka č. 06	Vzorový příklad – porovnání pozorovaných a očekávaných četností	str. 36
Tabulka č. 07	Načítané počty impulsů na sčítačích v NPČS v roce 2013	str. 39
Tabulka č. 08	Bydliště respondentů dle krajů a států	str. 45
Tabulka č. 09	Porovnání pozorovaných a očekávaných četností – Důvody návštěvy parku	str. 46

Tabulka č. 10	Porovnání pozorovaných a očekávaných četností – Důvody výběru trasy x věk návštěvníka	str. 47
Tabulka č. 11	Porovnání pozorovaných a očekávaných četností – Důvody výběru trasy x pohlaví	str. 48
Tabulka č. 12	Porovnání pozorovaných a očekávaných četností – Věk x orientace na trasách	str. 49
Tabulka č. 13	Porovnání pozorovaných a očekávaných četností – Kategorie návštěvníka x orientace na trasách	str. 50
Tabulka č. 14	Porovnání pozorovaných a očekávaných četností – Věk x preference parametrů tras – 1. část	str. 51
Tabulka č. 15	Porovnání pozorovaných a očekávaných četností – Věk x preference parametrů tras – 2. část	str. 52
Tabulka č. 16	Porovnání pozorovaných a očekávaných četností – Kategorie návštěvníků x preference parametrů tras – 1. část	str. 53
Tabulka č. 17	Porovnání pozorovaných a očekávaných četností – Kategorie návštěvníků x preference parametrů tras – 2. část	str. 53
Tabulka č. 18	Porovnání pozorovaných a očekávaných četností – Pohlaví návštěvníků x posuzování problematických skupin	str. 54
Tabulka č. 19	Porovnání pozorovaných a očekávaných četností – Pohlaví návštěvníků x provozování geocachingu	str. 55
Tabulka č. 20	Porovnání pozorovaných a očekávaných četností – Pohlaví návštěvníků x důvody návštěvy parku	str. 56

Seznam grafů:

Graf č. 01	Pohlaví a kategorie respondentů	str. 43
Graf č. 02	Velikost skupiny respondentů	str. 43
Graf č. 03	Věková struktura respondentů	str. 44
Graf č. 04	Vzdělání respondentů	str. 44
Graf č. 05	Průměrný měsíční příjem respondentů	str. 45

Seznam obrázků:

Obrázek č. 01	Dotazníkové šetření v praxi	str. 27
Obrázek č. 02	Poloha NP České Švýcarsko	str. 29
Obrázek č. 03	České Švýcarsko – pohled z Pravčické brány	str. 32
Obrázek č. 04	Lokality, na nichž probíhá monitorování v NPCŠ	str. 38

Seznam schémat:

Schéma č. 01	Druhy a formy CR	str. 19
--------------	------------------	---------

11. PŘÍLOHY

Příloha č. 1 Dotazník pro návštěvníky NPČŠ

DOTAZNÍK PRO NÁVŠTĚVNÍKY NÁRODNÍHO PARKU ČESKÉ ŠVÝCARSKO

Vážená paní, vážený pane,
dovolujeme si Vám předložit dotazník, jehož cílem je vyhodnotit preference návštěvníků národního parku a důvody jejich návštěvy. Zjištěné údaje budou sloužit Fakultě životního prostředí ČZU v Praze jako vstupní data pro výzkum atraktivity turistických tras v chráněných územích ČR.

Dotazník je součástí bakalářské práce na téma „Monitoring návštěvnosti Národního parku České Švýcarsko“ bakalanta **Josefa Janury, DiS.** z České zemědělské univerzity v Praze.

Dotazník je anonymní.
Vyplnění dotazníku Vám zabere cca 10 minut.

I. Motivace návštěvy národního parku

Jaký je důvod Vaší návštěvy tady v národním parku? Lze více odpovědí.

- Setkání s přáteli
- Pohyb / sportovní vyžití
- Poznání nových míst
- Aktivní odpočinek
- Být v kontaktu s přírodou
- Vymanit se z každodenní rutiny
- Strávit čas o samotě
- Geocaching
- Navštívit konkrétní místo. Uveďte jaké: _____
- Jiný důvod: _____

Popište trasu Vaší dnešní návštěvy v národním parku? Jaké je Vaše výchozí a konečné místo? Přes jaká místa jdete, příp. plánujete pokračovat?

Jdete touto trasou poprvé? Lze jedna odpověď.

- Ano
- Ne, je to má 2. až 3. návštěva této trasy
- Ne, chodím zde častěji

Z jakého důvodu, příp. z jakých důvodů jste si vybral/a právě tuto trasu? Lze více odpovědí.

- Trasa míří na zajímavé místo národního parku
- Trasa je populární (např. z televizních pořadů, z propagačních materiálů apod.)
- Již jsem zde byl/a, trasa se mi líbila a chtěl/a jsem se sem vrátit
- Nástup na trasu je pro mne snadno dostupný
- Vyhovuje mi charakter trasy (sklon, povrch apod.)
- Vyhovuje mi vybavení trasy (odpočívadla, odpadkové koše apod.)
- Na trase je možné se občerstvit (je zde restaurace, kiosky apod.)
- Vyhovuje mi délka trasy
- V trase jsou krásné výhledy
- Trasa mi byla doporučena (např. někým z rodiny, přáteli)
- Za účelem geocachingu (v trase jsou umístěny kešky)
- Jsem zde poprvé
- Jiné důvody. Uveďte: _____

Vaše návštěva této trasy je v rámci: Lze jedna odpověď.

- Jednodenního výletu
- Víkendové dovolené
- Dlouhodobé dovolené (více než 3-denní)

Do národního parku (na nástup této trasy) jste přicestoval/a: Lze jedna odpověď.

- Vlastním autem
- Vlákem
- Autobusem
- Taxi
- Pěšky
- Na kole
- Jiným způsobem: _____

Podle čeho se orientujete v trasách národního parku? Lze více odpovědí.

- Turistické značení
- GPS nebo digitální mapa např. v mobilním telefonu či tabletu
- Papírová mapa
- Jiná možnost: _____

Provozujete geocaching? Lze jedna odpověď.

- Ano
- Ne

II. Preference návštěvníků

Označte, jaké parametry turistických tras preferujete (obecně, uvažujte i mimo národní park).

Lze zvolit více odpovědí.

- Trasa má zpevněný povrch (asfalt, štěrk)
- Trasa má nezpevněný povrch
- Trasa je úzká (do 1 m šířky)

- Trasa je široká (více než 1m šířky)
- Trasa vede jen lesem
- Trasa vede jen mimo les
- Trasa vede jak v lese, tak mimo les
- Trasa vede podél vodního toku nebo vodní plochy
- Trasa vede po rovině
- Trasa vede ve členitém terénu
- Trasa prochází obcí, městem
- V trase jsou výhledová místa do okolní krajiny
- V trase jsou odpočívadla pro návštěvníky
- V trase jsou odpadkové koše
- V blízkosti nástupu na trasu je možnost parkování
- V blízkosti nástupu na trasu je autobusová nebo vlaková zastávka
- Trasa je pouze pro chodce
- Trasa je pro chodce i cyklisty
- Na trase je restaurace
- Na trase je kiosek (občerstvení)
- Na trase je lanovka
- Na trase jsou umístěny geokešky
- V trase vede také naučná stezka
- V trase jsou umístěny informační tabule
- Jiné: _____

Ohodnoťte stav turistických tras v národním parku z pohledu fyzického stavu trasy (povrch trasy, kameny, eroze), vybavenosti trasy (lavičky, informační cedule apod.) a informovanosti o trase (letáky, informační cedule mimo trasu apod.). Zvolte vždy hodnotu 1, 2 nebo 3 (1 = výborně, není třeba nic měnit; 2 = dobře, průměrné hodnocení; 3 = nedostatečně, špatné hodnocení)

Fyzický stav trasy: _____

Vybavenost trasy: _____

Informace o trasách: _____

Je některá z následujících skupin návštěvníků národního parku z Vašeho pohledu problematická, pokud ji potkáte na turistické trase? Lze více odpovědi.

- Pěší turisté
- Cyklisté
- Turisté se psy
- Další skupina: _____

III. Sociodemografické charakteristiky návštěvníků

Lze vždy jen jedna odpověď.

Pohlaví:

- Žena
- Muž

Věk:

- 15 let a méně
- 16 až 30 let
- 31 až 45 let
- 46 až 60 let
- 61 let a více

Nejvyšší dosažené vzdělání:

- Bez vzdělání
- Základní
- Střední s výučním listem
- Střední s maturitní zkouškou
- VOŠ
- Vysokoškolské

Pracovní, příp. studijní zaměření:

- Ochrana přírody a krajiny
- Projektování, plánování (měst, krajiny)
- Turismus
- Zdravotnictví
- Tělovýchova a sport

- Jiné: _____

Průměrný měsíční příjem:

- Méně než 15 000 Kč
- 15 001 až 30 000 Kč
- 30 001 až 45 000 Kč
- 45 001 – 60 000 Kč
- 60 001 Kč a více

Bydliště: Uvedte včetně PSČ.

VELICE DĚKUJI ZA VYPLNĚNÍ DOTAZNÍKU!!!

Příloha č. 2 Tabulka kritických hodnot testového kritéria chí-kvadrát

Stupně volnosti	Hladina významnosti	
	0,05	0,01
1	3,841	6,635
2	5,991	9,21
3	7,815	11,341
4	9,483	13,277
5	11,070	15,086
6	12,592	16,812
7	14,067	18,475
8	15,507	20,09
9	16,919	21,666
10	18,307	23,209
11	19,675	24,725
12	21,026	26,217
13	22,362	27,688
14	23,685	29,141
15	24,996	30,578
16	26,296	32
17	27,587	33,409
18	28,868	34,805
19	30,144	36,191
20	31,410	37,566

Příloha č. 3 Obsah příloženého CD

CD přiložené k této bakalářské práci obsahuje následující adresáře:

Složka	Popis
Janura BP	Text bakalářské práce ve formátu <i>.pdf</i>
Dotazníky BP – kompletní souhrn	Data z dotazníků ve formátu <i>.xlsx</i>
Výpočty hypotéz BP	Výpočty testovacích otázek ve formátu <i>.xlsx</i>
Vyhodnocení + grafy BP	Vyhodnocení dotazníků + grafy – formát <i>.xlsx</i>